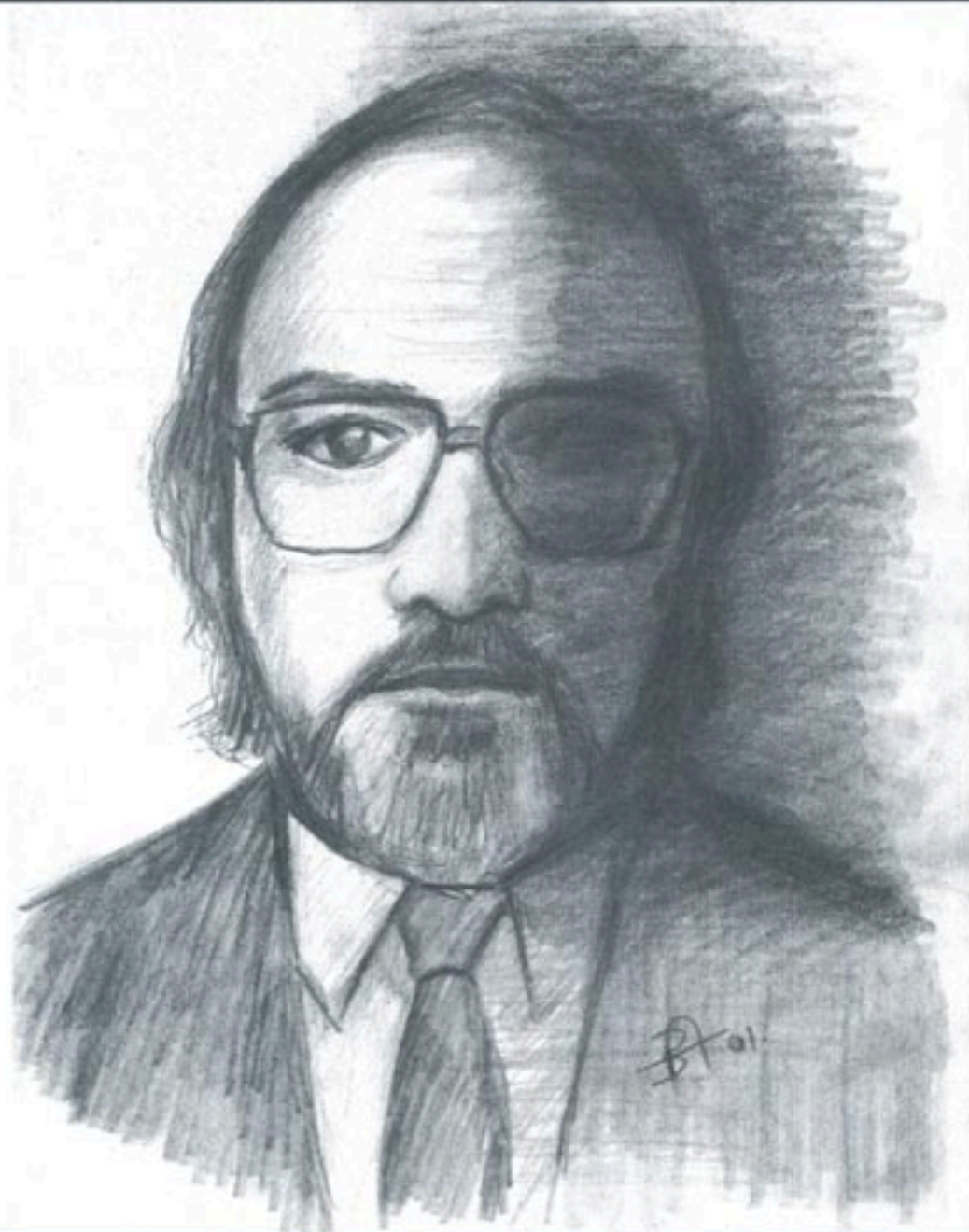

CONTRA

nr 4 2001 (nr 158 från starten) årgång 27 Pris 25:-

**Den gröna terrorismen
Svenskarna i Sovjet
Vänsterpartiet**

FRIHETENS RÖST
-för västerländsk demokrati-

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-720 01 45

Telefax: 08-720 01 95

E-post: redaktionen@contra.nu

Internet hemsida: <http://www.contra.nu>

Sluten del endast för prenumeranter:

<http://www.contra.nu/prenumerant/oversikt.html>

Användarnamn: prenumerant

Lösenord: johnstuart

Nytt lösenord kommer i nästa nummer av Contra

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.

Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro
443-5467.

Finland: Minst 100 mark per år.

Leonia girokonto 800055-1125829.

Norge: Minst 145 norska kronor per år.

Danmark: Minst 130 danska kronor per år.

BG FöreningsGiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár

Redaktion: Tommy Hansson, Carl G. Holm och
Tommie Ullman.

Övriga medarbetare: Benny H.V. Andersson, Karl-
Göran Botwyk, Bertil Häggman, Birger Larsson, Ber-
til Lindblom, David Stavenheim, Arne Sundström och
Marek Zyto samt Christer Arkelors i Italien, Peter Hart-
vig i Danmark, Bertil Wedin i Mellersta Östern, Allan
C. Brownfeldt i USA och Rune Westin i Australien.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0523-500 05

Presslagd 2001-08-25
Sävsjö Grafiska, Sävsjö 2001

Omslagsbilden föreställer den konservativa amerikanske författaren och debattören David Horowitz, som var en av den amerikanska vänsterns viktigaste personligheter på 1960- och 1970-talen. I dag har han samma ställning inom den konservativa rörelsen i USA som han en gång hade inom vänsterrörelsen. Horowitz porträtteras i en artikel av Tommy Hansson. Omslagsbilden har utförts av Contras nye medarbetare, konstnären Benny H.V. Andersson.

CONTRA-NYTT

Använd Contras arkiv och bibliotek!

Contras hemsida på nätet – <http://www.contra.nu> – har en sluten sektion endast för prenumeranter. Det går att klicka sig dit från hemsidan och användarnamn och lösenord hittar Du i rutan här till vänster (nytt lösenord kommer i varje nummer). På den slutna delen av Contras hemsida finns en samling av gamla Contra-tidningar – tyvärr ännu långtifrån fullständig, men arbetet pågår för att lägga in fler tidningar. Den som tror sig ha möjlighet att hjälpa till med arbetet att omvandla gamla papperstidningar till elektronisk form, eller göra de Contra som finns i elektronisk form läsbara i html- och pdf-format ombeds för övrigt höra av sig till redaktionen.

Utöver de gamla tidningarna finns på Contras slutna hemsida också tillgång till en katalog över Contras bibliotek och klipparkiv. Både biblioteket och klipparkivet är guldgruvor för den som arbetar med uppsatser och artiklar i Contras anda. Biblioteket är katalogiserat och innehåller förutom en mängd böcker också tidskriftssamlingar, ljudkassetter (inspelade radioprogram och anföranden vid olika konferenser med mera) samt videoband med material som avslöjar kommunismen och socialismen.

Den som önskar borra djupare i materialet måste tyvärr ta sig till Contras redaktion i Stockholm, men genom att katalogen nu finns utlagd på internet är det möjligt att avgöra om det är värt resan.

Genom hemsidans koppling till en sökmotor är det möjligt att särskilt söka efter det som finns i den slutna delen av hemsidan – där med tiden alla Contra-tidningar läggs ut i fulltext.

Vår förhoppning med att göra materialet tillgängligt på detta sätt är också att vi ska få fler skribenter. Det finns hundratals oskrivna artiklar, som kan börja med en studie av det som finns i Contras bibliotek och arkiv.

BREV TILL CONTRA

Om Tryckfels-Nisses practical jokes

I sina memoarer berättade Gustaf von Platen om en matskribent i Vecko-Journalen, som råkat ut för en elak korrekturläsares skämtlynn. Skribenten hade avslutat ett kakrecept med att "degen blir bättre om man slår i lite brännvin". Korrekturläsaren ändrade detta till "degen blir bättre om man slår i en liter brännvin". Resultatet lika förutsägbart som pöbelupplopp i samband med internationella top-level-meetings nuförtiden. Till råga på eländet var det under motbokstidens hårda ransoinering av gudslånet!

I Contra nr 3/2001 har jag citerat von Platen, som skrev att Zarah Leander blev korsfäst, "hakkorsfäst", för att hon filmat i Tredje Riket. I tidskriften står att hon blev "hakkorsfrälst". Fäst och frälst ligger så pass långt från varandra att det finns skäl att förmoda en elak korrekturläsares practical joke snarare än ett oskyldigt tryckfel. Kanske var Zarah frälst för nyordningen i Tredje Riket och kanske var "tryckfelet" ett sätt att sparka på liket. Hon dog 1981.

Magnus Cappelin

Redaktionen kan inte annat än att krypa till korset (sic!) och erkänna ett genant tryckfel. Och hoppas att våra läsare inser att det inte skedde av illvilja. En redaktionssekreterare på Aftonbladet berättade på blytypografins 1960-tal – innan det blivit fullt med arbetskraftsinvandring – att han gillade de jugoslaviska typograferna bäst. De svenska läste nämligen texten och satte de ord som de förväntade sig skulle komma, medan de jugoslaviska typograferna inte förstod vad det handlade om och därför satte det som stod i manus. Tyvärr hör Contras sättere till dem som läser och begrundar och då uppstår fel som detta.

Red

På 1930-talet utvandrade hundratal svenska män, kvinnor och barn till Sovjetunionen. Följden blev hunger, lidande och död. Många kom från Kiruna, varför den här gruppen

hittills tämligen okända emigranter kallats "Kirunasvenskarna". Sovjetfararna kom dock också från många andra håll i landet. En huvudorsak till att så många gjorde

den ödesdigra resan österut var en aggressiv värvningskampanj från det svenska kommunistpartiet. Dagens vänsterparti söker på ett skamligt sätt alltjämt dölja detta.

De sökte idealen - och fann döden

av Tommie Ullman

1930-31 befann sig den demokratiska västvärlden i kris. Grundorsaken var ekonomisk depression vilken ledde till accelererande arbetslöshet och i dess spår utbredd armod. Detta var tacksam grogrund för extremist rörelser av olika slag, främst nationalsocialismen/fascismen samt kommunismen. Allt fler kom att betrakta Sovjetunionen under Josef Stalins herravälde som ett mönstersamhälle, en vrångbild som spädades på av hänförda skildringar från "världens första arbetarstat". Det faktum att Stalin vid samma tidpunkt var i färd med att svälta Ukrainas bönder till döds genom medvetna regeringsåtgärder undertrycktes sorgfälligt. I själva verket beräknas svältkampanjen mot Ukraina ha lett till ett lika stort antal dödsoffer som mängden av Nazityskland förintade judar, omkring fem till sju miljoner.

Till Sverige kom världskrisen något senare än till övriga västländer, men när den kom slog den hårt. Särskilt drabbades Malmfälten i Kiruna och dess redan av hårt arbete och svåra naturförhållanden

ansatta befolkning. 1928 genomlider man en långdragen gruvstrejk, och 1931 beskjuter militär ett demonstrationståg i Ådalen åtskilligt längre söderut.

Kommunala bidrag

Det är svårt att bevisa att ådalshändelserna påskyndade utflyttningen från norra Sverige till Sovjet, men indicierna är många. Kaa Eneberg skriver i sin prisbelönta bok *Tvingade till tystnad* följande (sidan 22): "Men dryga månaden efter det att fem människor dött, sedan militären satts in mot demonstrerande sågverksarbetare i Ådalen, reser den första större gruppen Kirunasvenskar i väg, hetsad av sitt husorgan *Norrskensflamman*, påhejad av kommunistpartiet och med biljett betald av Kiruna kommun."

Det finns flera orsaker till att "Kirunasvenskarna" valde just Stalins Sovjet som tillflyktsort. Dels låg det nära till hands att många i det övervägande "röda" Kiruna

skulle hysa sympatier för "världens största arbetarstat", vars lovsånger sjöngs i alla tänkbara tonarter av norrbottenskommunisternas särskilda husorgan *Norrskensflamman* och lokala propagandister. Dels hade besvikna kirunaemigranter återvänt från länder såsom USA, Kanada och Brasilien och berättat om eländet där. Så varför inte ta sitt fattiga pick och pack och resa till arbetarparadiset och hjälpa till att "bygga socialismen"? Många sålde allt de ägde just i det syftet. Det är inte bara svenskar som gör resan till Stalins rike. Det finns sovjetagenter i New York och på andra platser likaväl som i Kiruna. De förklarar att det i Sovjetunionen finns stort behov av byggnadsarbetare, elektriker samt väg- och vattentekniker; gruvarbetare är bland annat lämpliga som arbetsledare vid vägarbeten och byggen. Lägg därtill äventyrlustan, känslan av att vara pionjär i ett historiskt skede.

Inhemska värvare har inte sällan själva säkra arbeten i Kirunas gruvkomplex och riskerar ingenting genom att locka intet ont anande grannar, vänner och kolleger österut. Deras vilja att göra en insats för kommunismen och Stalins mönsterrike är nog många gånger äkta, men lika ofta lockas de av förmåner de får av partiet för sin värvargärning. Tidigare hade sådana personer drömt om en kommunistisk revolution i Norden som ett utflöde av den ryska bolsjevikkippen 1917. En av de ledande finska kommunisterna, Edvard Gylling, hade planerat och för Lenin föreslagit upprättandet av en "Skandinavians rådsrepublik" i Sverige, Norge och Finland. Dessbättre rann dessa planer ut i sanden. (Se utförlig artikel på detta tema i *Contra* 2/2000: "Revolutionen som aldrig blev av" av Tommy Hansson).

En mycket flitig svensk värvare var Karl Niemi, kommunpolitiker i Kiruna för kommunistpartiet, som varit aktiv i revolutionsplanerna i försöken att sätta upp en svensk "röd brigad". Han hade enligt upp-

Inte alla svenska sovjetresenärer kom från Kiruna. Familjen Linblom från Saltsjö-Järla reste till Petrozavodsk redan 1923 och stannade i nio år. Familjefadern Knut Lindblom var fanatisk kommunist och tvingade resten av familjen att resa med honom.

gift mycket pengar att röra sig med. En annan viktig kommunistisk politiker från Kiruna vid denna tid var Johan Brädefors, som var både kommunpolitiker och riksdagsman. Flera medlemmar ur Niemis och Brädefors respektive familjer lockas att utvandra och får betala med sina liv för sin godtrogenhet. I själva verket var Kiruna kommun som helhet mycket positiv till utvandringen, varigenom man blev av med åtskilliga munnar som annars måste mätas. Den 14 juni 1931 betalade kommunen ut de första bidragen till en pionjärgrupp sovjetresenärer omfattande ett 30-tal malmfältsbör. Bidraget per person uppgick till den då ansevärd summan 100 kronor. Gruppen begav sig via Gällivare till Murmansk för att bygga upp gruvstaden Chibinogorsk, sedermera kallad Kirovsk. Bidragen betalades ut ända till 1936, då Stalins terror satt in med full stormstyrka.

Jämlikheten glöms bort

De svenska sovjetfarna hade av värvare och propagandister bibringats uppfattningen, att de skulle få säkra jobb med höga löner, åtta timmars arbetsdag samt lagstadgad semesterrätt med betalda resor till Sverige eller Krim. Sovjetunionen, förklarar det, ligger hästlängder före Sverige och resten av världens länder när det gäller arbetslagstiftning, och dessutom finns det obegränsat med arbete. De flesta svenskar kommer att arbeta i den sovjetkarelska huvudstaden Petrozavodsk med omnejd, pappersbrukscentret Kondopoga och den strategiskt belägna byn Uhtua i västra Karelen. På samtliga dessa platser fanns redan finnar, antingen kommunistiska flyktingar från det vid denna tid hårt antikommunistiska Finland eller besvikna emigranter som kommit från USA och Kanada.

I Petrozavodsk får svenskarna bland annat bygga avlopp, anlägga trottoarer, jobba i hamnen, arbeta vid Lososina sågverkskombinat och Onega-fabriken (som tillverkar trottoarer och stridvagnar) samt på en stor skidfabrik nära Onega. I Kondopoga tillverkas exempelvis papper och byggs bostäder, skolor och kulturhus. Här uppförs även ett 30 meter högt hopp-torn för övning av fallskärmshopp; sovjetstaten lägger stor vikt vid stridsflygets och den militära fallskärmshoppningens utveckling. I Uhtua (senare Kalevala), som ligger nära finska gränsen, skall svenskarna i första hand bygga en 18 mil lång väg till hamnstaden Kem – det är en strategiskt

viktig vägsträckning riktad mot västgränsen och tänkt att brukas i händelse av krig. I Uhtua finns redan många finska arbetare, och konflikter uppstår mellan dessa och de nyanlända svenskarna.

Uptakten till Stalins "stora terror", dokumenterad av bland andra den engelske historikern Robert Conquest, utgörs av mordet på Kirov 1934. Stalin beordrar en hänsynslös häxjakt på förmenta mördare och sabotörer. I själva verket mördades Kirov på Stalins order, eftersom den paranoide diktatorn såg den karismatiska Sergej Kirov som en presumtiv konkurrent om makten. Robert Conquest framlägger i sin bok *Stalin och mordet på Kirov* (1995) övertygande bevisning för Stalins skuld. (Eneberg hävdar felaktigt, att Stalins eller säkerhetspolisens roller "aldrig klarlagts"). De svenska arbetarna i Sovjet lärs dock att det är "zinovjiterna" som saboterar det kommunistiska samhällsbygget. Också svenskar deltar som lärare i det sovjetiska indoktrineringsarbetet, bland dem agitatorn och skomakaren Gustav Rosengren från Stockholm.

Under de första åren i Stalins rike har de utländska arbetarna verkligen vissa favörer. De får handla i butiker dit inhemska sovjetmedborgare inte har tillträde och tycker det är bra – den socialistiska jämlikheten glöms snart bort. Privilegiesystemet ger dock upphov till angiveri där personer som tycker sig blivit orättvist behandlade anger andra, som anses åtnjuta oförtjänta förmåner, till myndigheterna. Inte heller är det mycket bevänt med den sovjetiska sjukvården, och flera Kirunasvenskar dör i tuberkulos. De sanitära förhållandena är vidare i allmänhet bedrövliga, och svält/undernäring en del av vardagen.

Avrättningarna i Sandarmoh

Själva grunden för Stalin-terror är den kommunistiska revolutionen i Ryssland 1917, då V.I. Lenin skapar "Tjeckan", den hemliga polisen som har till uppgift att vara revolutionens svärd och sköld "i kampen mot kontrarevolution, sabotage och spekulation". Politiska motståndare och alla andra som antas hindra revolution och kommunism fångas, torteras eller mördas. Detta system tar Stalin fasta på och bygger ut i syfte att konsolidera sin och partiets makt. Säkerhetsorganisationen GPU-OGPU grundas för att snart förstärkas och ändra namn till NKVD och i tidernas fullbord KGB. Det är NKVD som ligger bakom den särskilda "terror-

ordern" med numret 00447, som utfärdades den 5 augusti 1937 och som är förut-sättningen för Kaa Enebergs bok. Då hade misstänkta utläningar, främst finnar, kartlagts sedan flera år.

Fram till den spektakulära terrorns inledning hade det varit möjligt för de invandrande svenskarna att, låt vara under mycket svåra förhållanden, arbeta och torftigt livnära sig i Sovjetunionen. Inte minst de som var duktiga idrottsmän, till exempel brottare och skidlöpare, begåvades med förmåner. Brev hem till Kiruna och andra platser handlar ofta om hur bra det är i Ryssland – man vill eller vågar inte medge hur de verkliga förhållandena är. Men när terrorn sätter in på allvar kommer breven inte fram till Sverige. De stoppas på vägen av censuren. Från året 1936 isoleras alla utläningar effektivt. De som inte redan gripits av NKVD lever i ständig skräck och undrar oroligt varför inte breven hem kommit fram. Några med svenska pass i behåll har emellertid kunnat ta sig hem tidigare, andra har blivit sovjetiska medborgare antingen av tvång eller ideologisk förblindelse. Ett antal sovjetsvenskar blir också spioner och angivare. Av de svenskar som enrolleras i Röda armén i de båda krigen mot Finland 1939–40 och 1941–44 är det många som deserterar eller ger sig i krigsfångenskap för att kunna ta sig hem till Sverige.

Redan två dagar efter terrororderns stadfästande, den 7 augusti 1937, dömer polisen i Karelen 31 människor till arbetsläger och 22 till arkebusering, de flesta domarna drabbade finnar. Finnar anklagas av myndigheterna ofta för att vara "nationalistiska vitgardister" som hotar den ryska befolkningen, och samma terminologi används givetvis av de följsamma svenska partiorganen. 1938 arkebuseras den fordomsdags uppburna finske partistrategen Gylling*. Svensken Edward Wallin grips under denna tidiga terror och avrättas den 29 december 1937 i Sandarmoh. Wallin var en högt uppsatt chef för vägbygget mellan Uhtua och Kem och tidigare en högt betrodd kommunist – han gick under sitt agitatoriska arbete i Sverige under pseudonymen William Heikkinen alias Jacobsson-Heikkinen och hade utflyttat till sovjetriket efter att ha avtjänat

*Finlandssvensken Edvard Gylling var ledare för den Karelska Arbetarekommunen och hade verksamt bidragit till sovjetifieringen av Fjärr-Karelen.

straff för högförräderi i Stockholm. Andra försvunna/avrättade svenskar är den inflytelserike kommunisten Otto Fors, chef för räjongbutiken i Uhtua samt skogsarbetaren Jakob-Einar Passi från Luleå.

Efterforskningar tyder på att utrensningarna styrts av NKVD, som centralt placerat i Moskva fastlagt kvoter för varje räjong. Si och så många skulle arresteras, skickas till arbetsläger eller avrättas. En bevarad NKVD-order från den 16 oktober 1937 anger till exempel att 1116 personer, som är fångar på Solovetskij-öarna, skall arkebuseras. I en orderbekräftelse en månad senare visar det sig att endast 1111 kunnat avrättas, ty en fånge hade dött på sjukhus medan fyra skickats vidare till andra fängelser. Exemplet förekommer i boken *Avrättningsplats Sandarmoh* [Petrozavodsk 1999] av Jurij Dimitrijevič, vilken publicerat namnen på 9000 personer som arkebuserats i Sandarmoh norr om Petrozavodsk. NKVD-kvoterna leder till utbrett godtycke, särskilt som ordena måste utföras så snabbt som möjligt. Om den som egentligen skulle arresteras inte är på plats när säkerhetstjänsten kommer grips i stället en granne eller någon annan som råkar befinna sig på platsen, blott för att kvoten måste fyllas.

Alice Eriksson i Kiruna berättar för Eneberg att hon som barn hört att hennes far försvann därför att "det fattades sex procent av kvoten". Dessutom ville lokala NKVD ofta visa sig på styva linan genom att gripa fler än vad kvoten föreskrev.

Avrättade svenskar

Kaa Enebergs bok innehåller en lista över svenskar som dokumenteras alternativt tros avrättade i Sovjetunionen under Stalins terror. Listan omfattar 31 namn. Förutom de som redan nämnts kan nämnas J.V.G. Bauer, född i Stockholm 1868, som avrättades den 8 december 1937; Nils I. Bucht, född i Karungi 1910, avrättad 21 april 1938; Gunnar C. Eriksson, född i Finland 1900, avrättad 26 september 1938; Aili Fors, född i Kiruna 1895 (hustru till Otto Fors, son dog i fångläger), avrättad den 29 september 1938; Gunnar I. Karlstedt, född i "Toire" (troligen Töre) 1902, avrättad i november 1938 i Tobolsk; Hans G. Krykortz, född i Sverige 1902, arkebuserad 14 oktober 1938; Hilda O. Kumpulainen, född i Kiruna 1906, avrättad 21 september 1938; Verner A. Kuusikko, född i Haparanda 1904, avrättad 3 oktober 1938; Nikolaj N. Rugajev,

född på Öland 1905, avrättad den 22 augusti 1937; Artur A. Usenius, född i Finland 1888, avrättad 27 november 1937. Samtliga dessa har bevisligen arkebuserats i Sovjetunionen och senare "rehabiliterats" av sovjetstaten. (Se Enebergs bok för ytterligare dokumentation).

Offren för Stalin-terrorn har begravts i massgravar på olika platser. Den enda "helgade och färdigställda minneslund" i nuvarande Karelen är det tidigare nämnda Sandarmoh nära staden Medvezjegorsk, som invigdes 1997. Här beräknas omkring 9000 offer från 57 länder ha begravts, men antalet kan komma att öka med ett par tusen efter vidare studier. De dödsdömda arkebuserades medelst nackskott i långa rader med händerna bakbundna. Enbart i Karelen fanns ett stort antal ytterligare

Signe och Ville Kaskela. Signes tre barn i ett tidigare gifte hade dött av svält i Stalins Sovjet. Ville tvingades tjäna i Stalins "svältarmé" för funnar.

avrättningsplatser.

Av alla svenskar som emigrerade till Sovjetunionen på 30-talet var det ett relativt fåtal som avrättades. De flesta kunde efter hårda strapatser återvända till Sverige. Flera av de återvändande valde att frispråkigt berätta precis vad de varit med om. De möttes av misstroende och anklagades, i första hand av det svenska kommunistpartiet, för att sprida lögnaktig, anti-sovjetisk propaganda. Talföra hemvändare såsom Bertil Thörn, Signe Kaskela och Signe Stoltz valde att efter en kort tid i Kiruna flytta till andra orter. De upplevde atmosfären i "röda Kiruna" som alltför fientlig. De flesta som återvände valde dock tystnad, oftast efter hotfulla påtryck-

ningar från de lokala kommunisterna.

Svenska regeringen kan genom åren – med ett par undantag – knappast berömma sig av något överdrivet hjältemod i frågan. Ofta har man hänvisat till de svensk-sovjetiska relationerna när det gäller att förklara oviljan/oförmågan att agera för svenskar som blivit kvar i Sovjet. Vid tre tillfällen – 1959, 1963 och 1964 – debatterades dock frågan i riksdagen. Som vid så många andra tillfällen svarade utrikesministern och sovjetvännen Osten Undén undvikande. Ambassadör Gunnar Jarring tillhör också dem som i alla sammanhang visat utpräglad ovilja att stöta sig med sovjetmakten.

Någon tillförlitlig statistik över det totala antalet svenskar som sökt sig till Sovjet i syfte att få arbete existerar inte. Det man har att hålla sig till är uppgifter som finns att få från vänner och släktingar, enstaka fall i UD:s arkiv och tillgängliga avrättningslistor från sovjetiska källor. Enligt Kaa Enebergs uppfattning torde antalet sammanlagt röra sig om "åtskilliga hundra, kanske tusen" (sidan 81). Eneberg redovisar en relativt utförlig lista som hon fått fram i sitt eget forskningsarbete. Några dussintal svenskar har enligt NKVD-dokument avrättats. Sedan finns det andra offer för det sovjetiska samhällssystemet som dukat under i svält och sjukdomar, men några exakta siffror är här omöjliga att fastslå.

Skamligt av Schyman

Som framskyntat ovan var det inte bara svenskar bördiga från Kiruna och Norrbotten som flyttade ut till Sovjetunionen. Knut Lindblom (1894–1961) valde således att redan 1923 överge sitt arbete vid en verkstad i Saltsjö-Järila utanför Stockholm för att flytta till Karelen, detta trots att det var allmänt känt att svält rådde i Sovjet. Med på resan var hustrun Elin (1894–1974) samt dottrarna Karin (född 1918) och Sally (född 1920). Lindblom var troligen ledare för den första gruppen av svenska sovjetemigranter. Han var ideologiskt medveten kommunist och vän med pionjären Zeth Höglund, vilken hjälpte Lindblom och hans grupp att emigrera via Estland. Lindblom arbetade inledningsvis på en trädgårdssovchos utanför Petrozavodsk och sedan vid träindustrin i Kondopoga. Dottern Stina föddes 1923 utanför Petrozavodsk.

Efter en tid lämnade Lindblom familjen för att av hälsoskäl (Lindblom hade drab-

bats av tuberkulos) arbeta med skifferbrytning i Tjupa på gränsen till Kola-halvön. Enligt dottern Stina Mellberg i Fellingsbro återvände Knut Lindblom efter en tid till sin familj och fick sedan ett lättare tolkarbete hos ASEA i Jaroslavl i närheten av Moskva. Här fick familjen tillgång till bostad med hög standard. Efter nio år åkte familjen hem till Sverige "på semester" – Elin Lindblom var undernärmd och måste "äta upp sig". Hustrun och barnen hade ingen som helst lust att sedan återvända till Sovjetunionen, vilket varit meningen. Knut Lindblom själv gjorde ett försök att själv återvända men stoppades vid gränsen i Finland. Han förblev troende kommunist livet ut och var den som, i strid med den övriga familjens vilja, drevit fram emigrationen. Dottern Sally är den enda övriga familjemedlemmen som i vuxen ålder deltagit i någon form av kommunistiskt arbete.

Det svenska kommunistpartiets roll i frågan om sovjetisvenskarna och deras öde kan inte beskrivas som annat än omänskligt, tarvligt och skamligt. Dagens Vänster-

partiet tycks inte vara ett spår bättre än när partiet hette Sveriges kommunistiska parti, som först drev på utvandringen, främst från Kiruna, med aggressivt nit och sedan till varje pris försökte stoppa information om de verkliga förhållandena i Sovjetunionen. Vänsterpartiets ledare Gudrun Schyman tog efter Kaa Enebergs avslöjande artikelserie i *Dagens Nyheter* hösten 1999, som ligger till grund för boken, initiativet till ett möte med Leo Eriksson, son till Astrid Eriksson Kalla, som trakasserades av kommunister i Norrbotten efter att ha kommit hem efter 23 år i Sovjet. Eneberg skriver: "Leo Eriksson bygger sina anklagelser på vad han själv upplevt under sin uppväxt i Kiruna, på den 1994 avlidna moderns berättelser och på talrika släktingars vittnesmål genom åren".

Eriksson möts i riksdagshuset i Stockholm av Schyman och Johan Lönnroth, vilka inför mötet rådgjort med före detta partiledarna Lars Werner och C H Hermansson samt andra partivänner, bland dem släktingar till sovjetoffren Otto, Aili och Julius Fors. Eriksson spelar för säker-

hets skull in konversationen med Schyman och Lönnroth på band. Och det som sägs av de svenska kommunisterna på bandet (redovisat i Enebergs bok på sidorna 92–98) är utomordentligt avslöjande. Leo Eriksson upplever att han utsätts för ett korsförhör, där vänsterpartisterna dels ifrågasätter hans uppgifter, dels kräver att han skall konfronteras med familjen Fors (där medlemmarna alltså är oreformade kommunister som tycker att Stalin visserligen kan ha gjort en del misstag, men i grunden var en rejäl karl som gjorde vad som behövde göras).

Gudrun Schyman är framförallt intresserad av att fränkänna partiet all skuld. ☺

Fotnot: Huvudsaklig källa för ovanstående artikel har varit Kaa Eneberg: *Tvingade till tystnad. En okänd historia om några svenska familjeöden*. 186 sidor. Hjalmarson & Högberg, Stockholm. 2000. Boken har belönats med med Sveriges advokatsamfunds journalistpris på 25 000 kronor samt med Föreningen Grävande journalisters Guldspeade i bokklassen.

SKP agerade – Moskva betalade

Att svenska kommunistpartier mottagit penningstöd från Sovjetunionen är ingen nyhet. Nu föreligger dock en nordisk forskarrapport om stödet från Moskva till kommunistpartierna i Norden: *Guldet fra Moskva. Finansieringen av de nordiske kommunistpartier 1917–1990* (redaktör Morten Thing). Forum, Köpenhamn.

En mindre del av penningöverföringen från Sovjetunionen till de nordiska kommunistpartierna gick till på så sätt, att sovjetiska företag (givetvis under statlig kontroll) betalade överpriser för annonser som publicerades i propagandaorgan, såsom det norrbottensiska kommunistbladet *Norrskensflamman*. Det mesta överlämnades dock till ett fåtal betrodda partifunktionärer. Tidigt gavs sådant stöd till de mest gentemot Moskvas politik följsamma partierna. Det är alltså ingen tillfällighet, att lilleputtpartiet Arbetarpartiet kommunisterna (APK) under perioden 1977–90 fick summor som tillsammans uppgår till 22 miljoner i dagens penningvärde. Det var partiets förgrundsgestalter, partiledaren Rolf Hagel och *Flam-*

man-redaktören Alf Lövenborg som kunde kvittera ut pengarna.

Tidigast var det kommunistiska partikoryféer såsom Zeth Höglund, Karl Kilbom, Fredrik Ström och Oskar Samuelson som betroddes med penning-

Föredrog Hagberg framför Linderoth.

hanteringen. Någon insyn i vad guldet från Moskva användes till fanns inte för de vanliga svenska partimedlemmarna, eftersom det bara var några få toppfunktionärer som över huvud taget var underkunniga om att stödet förekom. Senare övertogs ledarskapet i Sveriges kommunistiska parti (SKP) av Sven

Linderot, och följaktligen var det han som fick hand om penningruljansen österifrån. Linderot blev med tiden alltför pragmatisk för att passa Stalins Sovjet, som krävde total underkastelse – minsta nyck från högsta ort i Moskva måste följas om det skulle bli några pengar.

Följaktligen överflyttades Moskvas stöd efterhand på Linderots blivande efterträdare som partiledare, den doktrinärt stalinistiske norrbottningen Hilding Hagberg. Detta stöd kunde av SKP inkasseras till och med 1963. Därefter övertogs partiledningen av den blott moderat Moskva-trogne CH Hermansson, och historikern Lars Björlin – som skrivit avsnittet om Sverige i den danskspråkiga rapporten – har inte funnit några bevis för att några pengar utbetalades till Hermansson och hans Vänsterpartiet kommunisterna (VPK). 1970 kom sedan det svenska pressrespektive partistödet som fyllde ut luckor i partiets ekonomi.

Förutom rent penningbistånd från Moskva, skall det tilläggas, erbjöds (och utnyttjade tacksam) svenska partifunktionärer betalda semesterresor till länder i Sovjetunionens östeuropeiska satellitimperium. ☺

Varför görs inget åt grön terrorism?

av Allan C. Brownfeld

Under senare tid har våldsdåd med ekologiska förtecken ökat i USA. Några aktiva grupper härvidlag har varit Earth Liberation Front och Animal Liberation Front. Varken den amerikanska allmänheten eller rättsvårdande instanser förefaller ha ägnat detta växande problem tillräcklig uppmärksamhet.

Det finns en lång lista över incidenter med våldsamma attacker som kan anses ha ekologisk bakgrund:

–I oktober 1996 orsakade mordbrand skador för uppskattningsvis nio miljoner U.S. dollar (närmare 100 miljoner svenska kronor) vid den amerikanska skogsmyndighetens (U.S. Forest Service) skogvaktarstation söder om Eugene, Oregon.

–I november 1997 utbröt brand vid inhägnader för vildhästar som drevs av byrån för landskötsel (Bureau of Land Management) nära Burns, Oregon.

–Brand utbröt även vid en anläggning för djurvård som förvaltades av det amerikanska jordbruksdepartementet (U.S. Department of Agriculture) nära Olympia, huvudstad i delstaten Washington, i juni 1998.

–I oktober 1998 drabbade mordbrand en rekreationsort i Vail, Colorado; sju anläggningar till ett sammanlagt värde av 12 miljoner dollar (uppemot 150 miljoner kronor) förstördes.

–I december 1998 förorsakade en likaledes anlagd brand skador för 500.000 dollar (drygt fem miljoner kronor) vid högkvarteret för den amerikanska skogsindustrin (U.S. Forest Industries) i Medford, Oregon. –Ett år senare, i december 1999, var mordbrännare återigen framme och orsakade skador för 400.000 dollar (omkring fem

miljoner kronor) vid Michigan State Universitys forskningsanläggningar för genetisk växtförädling.

–I januari 2000 stacks en byggnad i Bloomington, Indiana i brand därför att den var en del av en utveckling som uppgavs äventyra ett avrinningsområde. Skadorna kostnadsberäknades till omkring 20.000 dollar (drygt 200.000 kronor).

Mordbrand och rakblad

På den hemsida som innehåller av organisationen ALF, Animal Liberation Front (Djurens befrielsefront), en av världens mest våldsbenägna ekologiska grupper, dyker åtta bomber i tecknad form upp på introduktionssidan. ALF jämför sig med dem "som befriade slavarna i södern" och

Brev från

Washington

dem "som rev portarna till Hitlers dödsläger". ALF inbjuder medlemmar att studera en nätbaserad, gör-det-självm-anual betitlad *Final Nail* (Sista spiken), vilken tjänstvilligt "i detalj beskriver flera grundläggande, brandframkallande mixer gjorda på lätt tillgängliga materiel", som är uppskattad bland AFL-aktivister över hela världen. Det finns också en instruktionsbok med titeln *Arson Around... Getting the Job Done* (ungefär Mordbrand överallt... Att få jobbet gjort), vilken instruerar i illegala metoder för att "klämma åt djurplågarare överallt".

I mars 2000 förorsakade en rad om sex attacker mot kött- och pälshandlare i San Francisco Bay-området skador för minst 500.000 dollar, som ett pressmeddelande från ALF skröt om. ALF-alesmannen David Barbarash deklarerade: "Vilka dessa ALF-aktivister än är, så gör de ett förbannat bra jobb när de tillfogar dessa företag ekonomisk skada, och de borde uppskattas för sitt mod och sin djävhet."

I oktober 1999 skickade en militant djurrättsgrupp som kallade sig för "Justitiedepartementet" ut fler än 80 brev, försåtligt

gillrade med rakblad, till forskare som utförde experiment på djur. Vid detta tillfälle offentliggjordes på nätet en lista på målpersoner, inkluderande professorer vid skolor som Harvard, Tulane och University of California at Davis, och forskarna lyckades undgå att skadas.

I april 1999 vållade ALF-aktivister skador för omkring en miljon dollar (drygt tio miljoner kronor) på sex laboratorier vid University of Minnesota och hindrade viktig cancerforskning. Drygt 100 djur stals från laboratorierna, varav flera frös till döds på ett fält i närheten. SOAR, the Student Organization for Animal Rights (SOAR), en förening som förses med kontorsutrymme av universitetet, stödde öppet räden. SOAR-medlemmen Kevin Kjonass fungerade som talesman för ALF och sa att han var "extremt upprymd över att detta hände".

Terrorister i Sverige

Tjänstemän vid University of Minnesota framhöll att skadorna allvarligt hämmade forskning om Alzheimers sjukdom för två års tid. Ett exempel på utrustning som skadades var en apparat för förvaring av mänskliga celler som innehöll hjärnceller från en patient som medverkade i forskningsprojektet. Doktor Low sa: "Det inverkar på en patient som donerat sina celler till oss i syfte att utveckla ett vaccin, och vi inte längre har detta vaccin att erbjuda patienten... Denna patient har inget annat hopp."

Tim Ebner, chef för Minnesota-universitetets avdelning för neurologisk forskning, kommenterade: "Detta var en mycket utarbetad, väl genomtänkt plan. Ingen varning utfärdades. Det är en upptrappning av denna kamp till en nivå som vi tidigare inte skådat." De flesta forskare anser att det är omöjligt att nå medicinska framsteg utan djurförsök. Ebner säger: "Vi behöver använda djur för att utforska sjukdomar. Samhället vill att vi ska lösa problemen med Parkinsons och Alzheimers sjukdomar samt slaganfall (stroke). Vi behöver djur till detta."

En annan grupp, PETA, People for the Ethical Treatment of Animals (Människor för etisk behandling av djur), har inlett en kampanj mot användningen av djur i bio-

medicinsk forskning, uppfödning av gårdsdjur för att få tillgång till mat och kläder samt biprodukter såsom insulin, jakt, fångst och fiske och bruket av djur i utbildning och underhållning inklusive zoologiska trädgårdar, akvarier, cirkusar och rodeos. PETAs grundare, Ingrid Newkirk, har sagt: "Sex miljoner judar dog i koncentrationsläger, men sex miljarder broilerkycklingar kommer att dö i år i slakterier." Alex Pacheco, en av PETAs ledare, framhåller: "Vi känner att djur har samma rättigheter som ett utvecklingsstört barn därför att de är mentalt jämställda i fråga om beroende av andra. Mordbrand, förstörelse av egendom, inbrott och stöld är 'acceptabla brott' när de används för djurens sak."

Statsvetaren Kevin Beedy skrev i *Animals' Agenda* följande: "Terrorism är inte i besittning av någon moralisk eller etisk bibetydelse. Det är helt enkelt definitionen av en särskild sorts tvång. Det är upp till djurrättsrepresentanterna att antingen avfärda terroriststämpeln såsom propaganda eller att göra den till ett hederstecken att bäras med stolthet."

PETA är nära lierat med Animal Liberation Front, som av FBI klassas som en terroristorganisation och som är aktiv i ett antal länder, inklusive Australien, Kanada, Frankrike, Storbritannien, Holland, Tyskland, Nya Zeeland, Sverige, Sydafrika och USA.

Avindustrialisering

1989 bröt sig terrorister in i ett laboratorium vid University of Arizona och förstörde forskningsmaterial om crypto-

spridium, en bakterie som kan vara dödlig för undernärda personer, aidspatienter och andra vars immunförsvar är rubbat. En cryptospridiumepidemi dödade därefter 100 personer i Milwaukee – och någon kur mot sjukdomen finns inte kvar.

Det långsiktiga målet för många i den extrema ekologiska-miljö-djurrättsrörelsen är ingenting annat än samhällets avindustrialisering. ALFs grundare, Ronnie Lee, deklarerar: "Den mänskliga arten är en tyrannisk art. Den betar sig som nazi-regimen gjorde mot andra arter. Den är fascistisk. Andra arter har en rätt till sin plats på Jorden. Det är i sanning fel av oss att sprida och fööka oss och ta över hela Jorden."

ALF anser att människovarelserna har förorenat jorden, fört krig mot varandra och på ett massivt sätt plågat miljoner djur antingen genom att experimentera på dem av falska, vetenskapliga skäl eller genom att döda dem för att skaffa mat. Lee uttalar: "Sann befrielse för djuren skulle betyda massiva samhällsförändringar. Man måste genomföra en avindustrialisering. Problemet är den mänskliga befolkningens omfattning tillsammans med industrialiseringen... Den mänskliga befolkningen måste reduceras drastiskt."

Enligt Lees förmenande är de "passande gränserna" för människorasen 100 miljoner. Han har dock inte något praktiskt program för hur en sådan reducerad mänsklig befolkning skall kunna nås, eller hur det moderna samhället skall kunna "avindustrialiseras". Den nuvarande folkmängden i världen är över sex miljarder. Endast

genom eliminering av miljarder människor skulle det vara möjligt att nå AFLs mål.

FBI undersöker ett antal terroristattacker. Kritiker menar emellertid att den amerikanska regeringen inte har gjort ett bra jobb i syfte att stävja dessa brott.

Tuffare attityd

Frankie Trull vid Foundation for Bio-medical Research, en organisation som finns i Washington, D.C. och som kartlägger internationell ekoterrorism, anser att "...medan somliga kongressmedlemmar tar frågan mycket allvarligt, tror jag också att den federala regeringen på samma gång har varit mycket sen att göra något."

Hon säger att utredarna har låtit spåren kallna, samtidigt som det inte finns något rikstäckande informationsförråd för djurrättsrörelsens aktiviteter. Angående pressen noterar Trull att: "I allmänhet har media varit tämligen sympatiskt inställda till AFLs verksamhet. De tenderar att belysa djurrättsterrorism som aktiviteter från de som är i underläge." Detta, menar hon, är en påtagligt missriktad syn på en rörelse som i stort är "en hoper råskinn som är ute efter att slå sönder saker".

Allt eftersom sådana terroristhandlingar ökar och målen för de inblandade rörelserna blir allt klarare, är en tuffare attityd från vår sida nödvändig.

Fotnot: Utvecklingen i USA och den i Sverige uppvisar klara paralleller, vilket till stor del beror på miljöterroristernas internationellt förgrenade kontaktnät.

Bush har överraskat positivt – men måste kommunicera bättre

★★★Över ett halvår har gått sedan George W. Bush flyttade in i Vita huset, och även om det säkert finns ett och annat att invända mot hans administrations göranden och låtanden så bör betyget så här långt bli "klart godkänt". Det är sant att Bush utsatts för kritik från vänster men också från höger. Ty den amerikanske presidenten är alls inte så högerinriktad som folk på vänsterkanten önskar göra sken av, inte ens i miljöfrågan där han fått på skallen för att inte vilja skriva under det famösa Kyotoprotollet. Den tongivande konservativa tidskriften *National Review (NR)* går så långt att man i en ledarnotis använder språkbruket "Green Bush".

Högerkritiker har således påpekat, att

Bush – efter att ha sett över några av Clinton-administrationens många miljöbyråkratiska åtgärder – utfärdat alldeles

USAs missilförsvar är en hjärtefråga för president Bush.

egna miljöregleringar, exempelvis genom att pålägga användare av bly i liten skala kostsamma förelägganden och genom att

införa en ny bruksstandard som kommer att öka kostnaderna för en ny tvättmaskin med nästan 60 procent. Chefen för den amerikanska motsvarigheten till naturvårdsverket, vänsterrepublikanen Christine Todd Whitman (tidigare guvernör i New Jersey) har förutskickat att hennes verk kan komma att öka kraven på att arsenikhalten i vatten sänks, låt vara inte lika mycket som Clinton föreslog på sin tid.

De här nämnda åtgärderna, påpekar kritiska röster, kommer att påverka många småföretagare på ett negativt sätt samt drastiskt öka vattenkostnaderna i flertalet jordbruksdistrikt där arsenikhalten i vatten av naturliga orsaker är jämförelsevis

hög.

"Bushs största misstag så här långt", menar *National Review*, "har varit dålig kommunikationsförmåga. Presidenten har haft fakta på sin sida i sin översyn av Clinton-regleringarna. Nästan alla dessa förtjänar att skrotas. De skulle ha ringa betydelse i syfte att förbättra folkhälsan eller miljön, och deras potentiella kostnader för allmänheten är betydande. Men Bush har näppeligen börjat tala för sin sak." Inte heller, menar den ansedda tidskriften, har Bush gjort tillräckligt för att utforma en konservativ miljöpolitik.

John O'Sullivan, en välkänd konservativ skribent, har å andra sidan (i samma nummer av *NR*!) en hel del beröm till övers för George W. Bush. Ursprungligen kritisk till Bush, skriver nu O'Sullivan: "Är inte konservativa kritiker av Bush skyldiga honom någon sorts ursäkt för att man underskattat honom? Har han inte varit både mer initiativrik och mer konservativ än vi förutspådde? Och är inte hans 'medkännande konservatism' en möjlig filosofisk grund för en ny politisk majoritet? Bushadministrationen har förvisso börjat mer imponerande än de flesta observatörer på alla håll förväntade sig. Delvis beror detta på att Bush är den sorts avspända personlighet som inte är rädd att omge sig med sådana synnerligen erfarna och kom-

petenta politiker såsom vicepresident Cheney, försvarsminister Rumsfeld och utrikesminister Powell."

Bush får också beröm för sitt kloka hanterande av krisen med det amerikanska spaningsplanet som tvingades ner i Hainan, Kina och sitt sätt att hantera Taiwans be- ställning av robotsystemet Aegis: Washington kommer inte att leverera systemet i nuläget utan endast om Peking ökar antalet missiler som är riktade mot Republiken Kinas huvudstad Taipei på Taiwan.

Enligt O'Sullivan är det emellertid Bushs agerande i tre strategiska frågor som kommer att avgöra hans framtida betyg som amerikansk president: 1. I hur hög grad han kan hejda tillväxten av statliga regleringar; 2. Vad han kan göra för att stävja "balkaniseringen" av Amerika som ett land uppsplattat i etniska, kulturella och språkliga stammar; 3. Huruvida Bush kan befästa USA som världens ledande nation eller tvingas åse utvecklingen mot en multipolär värld, i vilken Förenta staterna i bästa fall är den främste bland likar.

Vi noterar med gillande, att USA under Bush i olika sammanhang sagt ifrån på ett välgörande sätt. När detta skrivs har man ännu inte skrivit på Kyotoavtalet, som på osäkra grunder tar för givet att jordens klimat blir bättre om "växthusgaserna" minskas. Vidare har Bush-administratio-

nen beslutat bygga upp ett missilförsvar för att skydda sig mot eventuella raketangrepp från oberäkneliga "skurkstaten" av typ Kina, Nordkorea, Iran och Irak och därför tvingats frånga ABM-avtalet med Sovjetunionen från det kalla krigets dagar. Inte heller ser USA stor anledning att bekänna sig till provstoppsavtalet om kärnvapen – det är omöjligt att kontrollera och minska USAs förmåga att försvara sig (redan under Clinton-eran röstade senaten nej till avtalet). USA kommer också att vägra delta i FN:s världskonferens "mot rasism" – ett forum som diverse arabstater kommer att söka utnyttja som verktyg i kampen för Israels utplåning genom att fördöma "sionismen" som en form av rasism – om inte sionismen avförs från dagordningen, och om inte kraven på USA om "ersättning" för det på 1800-talet avskaffade slaveriet hävs.

Det finns fler exempel på frågor där USA numera intar en betydligt mer frimodig attityd än under Clinton-administrationens egid. Sedan må vänstern ondgöra sig aldrig så mycket över "Bushs isole-ring" och så vidare, eller förklara hur "korkad" Bush egentligen är (trots att han tagit examen vid renommerade universitet och blev mycket uppskattad som Texas-guvernör).

Tommy Hansson

Gåtan Oklahoma City ännu inte löst

★★★"Commander Pedro" – i verkligheten Peter Langan – grundade den vita suprematistströrelsen Aryan Republican Army (ARA) med målsättning att störta den amerikanska regeringen med våld. Modell för ARA var den irländska republikanska armén, IRA. Langan ställdes inför rätta för att ha genomfört ett 20-tal bankrån i Mellanvästern på 1990-talet. Efter Langan gripande kunde polisen i ett hemligt förråd i Kansas City-området bland annat lägga beslag på en stor mängd förfälskade ID-handlingar, vapen och ammunition, materiel för tillverkning av bomber, förklädnader samt ficklexika i utländska språk inklusive arabiska.

Det finns fakta som visar att Langan inte bara hade intima förbindelser med den för Oklahoma-bombningen dömda och avrättade Timothy McVeigh, utan också att han samarbetade med the United States Secret Service. Bara några månader innan

ARA inledde sin bankrånarturné med att råna en bank i Ames, Iowa släpptes Langan ur ett fängelse för att tjänstgöra som informatör för Secret Services räkning. Senare tvingades detta säkerhetsorgan medge, att deras informatör rånat banker i sju stater. Minst 22 banker plundrades och drygt 250.000 U.S. dollar stals – uppemot tre miljoner svenska kronor. Myndigheterna lyckades inte uppspara ett öre av dessa pengar, men däremot kunde det klarläggas att en del av pengarna förts över till extremistströrelsen Aryan Nation.

1992 rånar Langan och hans partner Richard Guthrie en snabbmatsrestaurang i Georgia. Secret Service kommer in i bilden och hittar vapen under en razzia mot Langan bostad i Cincinnati. Snart befinner sig Langan i ett fängelse i Georgia, inväntande en rättegång som kan ge ett fängelsestraff om 20 år. Som räddare i nöden dyker emellertid Secret Service upp och låter Langan gå fri om han hjälper dem i spaningarna efter Guthrie, som misstänks planera ett mordattentat mot dåvarande presidenten George Bush.

Men i stället bildar Langan tillsammans med Guthrie ARA och börjar rekrytera medlemmar och skaffa vapen. Det långsiktiga målet är att störta USAs regering och upprätta en nationalsocialistisk regering. Liknande planer hyste Tim McVeigh och Terry Nichols, vilka också genomförde en rad bankrån. Fakta tyder på att McVeigh/Nichols samordnade sina bankrån med Langan/Guthrie. Den amerikanska myndigheten ATA hade en kvinnlig agent vid namn Carol Howe som lyckats infiltrera den vita suprematistströrelsens högkvarter, det så kallade "Elohim City" i Iowa. Hon kunde förse amerikanska myndigheter med information från september 1994, bland annat om den förestående bombningen av Alfred P. Murrah Federal Building där 168 människor dog.

Amerikanska säkerhetsorgan hade alltså förhandskännedom om terrordådet i Oklahoma City. Ändå gjorde de ingenting för att förhindra dådet. Frågan är varför. Tim McVeighs välförtjänta avrättning innebär på intet sätt att gåtan bakom dådet i Oklahoma City är slutgiltigt löst. ☞

De förstörde Sverige:

Leijons familjepolitiska revolution

av Tommy Hansson

"Jag har inte bestämt mig för om jag ska vara kvar i partiet eller gå med i KFML. Vpk blir det i varje fall inte." Så uttryckte Anna-Greta Leijon enligt Hans O. Sjöström i *Klassens ljus* (1987) sina politiska framtidsutsikter 1970. Tre år senare blev Leijon socialdemokratiskt statsråd. Hon är en av de socialistiska politiker som kommit att präglade – och förtrycka – svensk politik och svenskt samhällsliv i modern tid.

Som en röd tråd genom Anna-Greta Leijons politiska engagemang går en till fanatism gränsande vision om en fullständigt genomförd jämlikhet mellan män och kvinnor. Det tydligaste – och samtidigt mest skrämmande – uttrycket för denna vision är boken *Swedish Women – Swedish Men*, som gavs ut av Svenska institutet 1968. "En hyfsad bok", skriver Leijon själv i sin memoarbok *Alla rosor ska inte tuktas* (1991).

Swedish Women – Swedish Men är ett debattinlägg för ett nytt samhälle. Enligt Leijon är det av överordnad betydelse att så många svenska kvinnor som möjligt kommer ut på arbetsmarknaden: "Finns det något skäl till att samhället ska utnyttja sin arbetskraftsreserv så illa? Finns det något skäl till att så många människor drar sig undan plikten att bidra till samhällets tillväxt bara för att ägna sig åt att passa upp på sig själva och sina män?" frågar sig Leijon retoriskt och indignerat.

Familjepolitisk revolution

För att förverkliga den av Leijon skisserade visionen om ett totalt könsjämnt samhälle var det nödvändigt att förändra samhället och attityderna till vad som var manligt respektive kvinnligt. Män måste söka sig till kvinnliga yrken och tvärtom. Viktigast av allt var kanske att skolan måste fås att styra de ungas yrkesval på ett tidigt stadium. Hemarbetet måste rationaliseras och mekaniseras. Kollektivhus skulle inrättas. Barnen måste i enlighet med markarna Myrdals tidigare skisserade modell så tidigt som möjligt in på daghem, detta i

Anna-Greta Leijon, Olof Palme och Fidel Castro i Havanna 1975. De svenska statsråden föll båda pladask för Castros latinska machocharm.

syfte att komma ifrån otillbörlig föräldrapåverkan. Självfallet placerade Anna-Greta Leijon och hennes sammanboende, Anders Leion, de egna barnen Britta och Svante på daghem.

Och så var det detta med familjen, det borgerliga samhällets naturliga byggsten och bastion. Hans O. Sjöström, som var nära vän med såväl Anna-Greta Leijon som Anders Leion, skriver om Leijons familjesyn (sidan 42): "Den enda rimliga lösningen på detta dilemma var enligt Anna-Greta Leijons mening att samhället övertog ansvaret för försörjningen av *alla* barn... Av statsfinansiella och andra skäl var det visserligen omöjligt att omedelbart genomföra en sådan reform. Men författarinnan var övertygad om att det snart kunde bli nödvändigt att tillgripa en sådan lösning."

Detta var ingenting mindre än en familjepolitisk revolution, som till och med gick utöver vad den sovjetryska revolutionären och feministen Aleksandra Kollontaj förespråkade. Det kan heller knappast göras gällande att det var en omogen flumradikal som talat; Anna-Greta Leijon var revolutionsåret 1968 en nästan 30-årig tvåbarnsmamma, byråsekreterare vid Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och formellt tillhörig den icke-revolutionära socialdemokratin. Anna-Greta Leijon var ute efter

att avskaffa familjen som försörjningsinrättning och införa ekonomisk autonomi för män respektive kvinnor. Äktenskapet var, förklarade Leijon, praktiskt sett onödigt. Den som även fortsättningsvis önskade "genomgå någon sorts högtidlig ceremoni" skulle visserligen, storsint nog, tillåtas göra det, men det enda som var av nöden ur samhällets perspektiv var praktiska överenskommelser om vård och ekonomiskt ansvar för barnen.

Anna-Greta Leijon tillhörde vid denna tid nominellt socialdemokratin men var praktiskt en del av avgrundsvänstern. Typiskt nog var det också vid denna tid hon övervägde att gå in i den revolutionära bokstavssekten KFML (sedermera SKP). 1975 skulle Leijon för övrigt själv genomgå "någon sorts högtidlig ceremoni", då hon ingick äktenskap med Leif Backéus som blev far till "sladdbarnet" Kalle.

"Reaktionär" om bögar

För att få en nyckel till Anna-Greta Leijons våldsamma angrepp mot den traditionella samhällsordningen och särskilt dess grundsten, familjen, är det nödvändigt att gå bakåt i tiden till barndom och uppväxt på Långholmen och därefter på Södermalm. I sin memoarbok framställer hon sin far, Karl Helmer Leijon, fängvaktare vid fling-

(Fortsättning på sidan 19)

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Tommy Hansson. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är en sammanfattning av originalkällan om inte annat markeras med citationstecken.

Kyrkan och SIDA mot Israel

Vad sysslar egentligen Svenska kyrkan med? Frågan är berättigad i anledning av den forna statskyrkans ensidiga uppslutning bakom det palestinska jihadkriget mot staten Israel. Efter önskemål av Munib Younan, biskop i den palestinska lutherska kyrkan, inleddes i januari inom Svenska kyrkan en "budkavle" från kyrka till kyrka kallad "förbön för Fred i Mellanöstern". I Blekinge protesterade Israelvänner mot den kyrkliga palestina-propagandanemedan budkavlen, som skickades ut av Lunda-biskopen Christina Odenberg, bestod av hjärteknipande böner av palestinska barn. Dessa bad Gud och Jesus "skydda oss från fara", "ta bort det onda, missilerna och raketerna, så vi kan leva i fred", "ta bort israelernas beskjutningar och bombningar" etcetera.

Bilden av en lömsk och blodtörstig, judisk makt suggereras fram, en makt som i första hand är intresserad av att mörda och lemlästa små barn. Metodiken stämmer väl överens med den gamla beprövade antisemitism som odlats i främst Östeuropa men även på andra platser, där judarna förklarades vara djupt ondskefulla Kristus-mördare som bland annat offrade barn och drack deras blod vid sina högtider.

Det är inte svårt att leta fram motorn i kyrkans antiisraeliska kampanj, nämligen ärkebiskop K-G Hammars syster Anna-Karin Hammar som är sekreterare i Lunds stifts kommitté för vänskap med de palestinska kristna. Anna-Karin Hammar har ofta genom årens lopp visat sin avsky för den judiska staten. För ett par år sedan krävde hon en stort upplagd, internationell bojkott av Israel. När Hammar i *Blekinge Läns Tidning* tillfrågades hur hon bemöter kritik om att vara antisemit svarade hon: "Inga kommentarer".

Inte heller biståndsorganet SIDA förnekar sig i sin traditionella roll som uppbackare av allsköns marxister och andra diktaturanhängare. Förra året tilldelades så Palestinagrupperna i Sverige (PGS)

500.000 kronor av SIDA. Pengarna har bland annat spenderats på en föreläsarkatalog, som skickas ut till exempelvis svenska skolor, där Palestinagrupperna rekommenderar vissa "experter" på Mellanöstern-konflikten som föreläsare. I förordet till katalogen läser vi följande: "Den senaste Intifadan har medfört att de allra flesta har insett att skulden för detta [den nu pågående konflikten] vilar på Israel".

Den kan slutligen nämnas, att Palestina-grupperna på sin hemsida på Internet till in i april hade en karta där Palestina markerats med grön färg. Kartan omfattade ett "Storpalestina" där Israel inte existerade.

(Menorah, Stockholm)

Arafatlobbyisten Sten A.

I förra numret (3/2001) av *Contra* presenterades förre utrikesministern med mera Sten Andersson som en av dem som "förstörde Sverige". Som en bekräftelse på att vår karakteristik av Andersson var korrekt började han i samband med att artikeln publicerades bråka med statsminister Göran Persson och "anklaga" den socialdemokratiska regeringen för att avvika från palmeismens kurs i Mellanöstern-konflikten och intaga en proisraelisk hållning. Vi förstår mycket väl Sten Anderssons hållning, eftersom regeringen Perssons nya Israel-politik – som *Contra* applåderade i nummer 6 1999 – på ett välgörande sätt

skiljer sig från Palmes och Anderssons.

I sin år 1993 utkomna memoarbok, *I de lugnaste vatten*, beskriver Sten Andersson sig själv som i grunden proisraelisk och hänvisar till sin vänskap med nuvarande israeliske utrikesministern Shimon Peres, en gammal partibroder till Andersson. Numera gör Andersson inte ens ett försök att framstå som proisraelisk utan har helt iklätt sig rollen som propalestinsk lobbyist i sold hos den gamle terroristen Arafat. I *Expressen* 30/7 2001 förutskickar jämväl Sten Andersson, att han kommer att ge ut en bok "framför allt om mitt engagemang från 1963 och framåt". Här, säger han, kommer han att avsköja allt om sina mellanhavanden med Göran Persson. Vi får se hur det blir med den saken. Under tiden borde Sten Andersson begrunda vad den judiske barnläkaren och debattören Salomon Schulman skrev om Arafat i en debattartikel i *Aftonbladet* den 24/7 2001: "Jag har aldrig förstått fascinationen kring den mannen. Yassir Arafat har begått merparten misstag en politiker kan göra. Han är genomkorrumperad, hans ministrar har förskingrat hur mycket pengar som helst. Demokrati är ett okänt begrepp i Palestina; människor kastas i fängelse för minsta regimfientliga ord, tryckfrihet är ett parodiskt begrepp. Hur många undersåtar har inte denne man avrättat i namn av förräderi – antingen har de samarbetat med fienden eller velat verka för fred med israeler."

Schulman konstaterar vidare att Arafat intimt samarbetat med Sovjetunionen och haft nära förbindelser med diktatorer av

SVARTSKJORTORNA
MARSCHERAR IGEN!

typ Erich Honecker (Östtyskland) och Nicolae Ceaucescu (Rumänien). Arafat applåderade vidare de kinesiska kommunisternas massaker på Himmelska fridens torg i Peking 1989, stödde Moskvas ockupation av det islamiska Afghanistan samt jublade när Saddam Hussein bombade Israel med Scud-missiler under kriget i Persiska viken 1991.

Sådan är alltså den politiske ledare Sten Andersson alltjämt hyllar som en fredens och försoningens man.

Härskan Persson

I Göran Perssons Sverige finns det gränser för det fria ordet om man är företagare och annonserar för sina produkter. För en tid sedan valde således företaget Bringwell International AB att jämföra statsminister Persson med dennes statsmannakolleger Kim Jong-il, Nordkorea och Fidel Castro, Kuba. Det som dessa tre ledare har gemensamt, menade Bringwell, är: "De är ledare för tre länder som har vad inga andra länder i världen har: Statsmonopol på försäljning av receptfria läkemedel". Persson blev rentav så härskan att han stämde Bringwell inför rätta för annonsen, som överst hade bilder på Kim, Persson och Castro.

Det finns naturligtvis också väsentliga skillnader mellan de tre ledarna. Men just i detta avseende, hävdar Bringwell, företräder de samma politik – statligt monopol på produkter av typen huvudvärkstabletter och antiröktuggummi. Bringwell har för övrigt i en butik vid Stureplan i Stockholm, trots statsmonoplet, påbörjat försäljning av det förbjudna antiröktuggummit.

Vi önskar företaget "lycka till" och hoppas även, att Göran Persson måtte syssla med väsentligare saker i framtiden än att polisanmäla innovativa annonser. Och släppa de i annonsen nämnda produkterna fria

Nobelpristagare om klimat

Höjden av politisk korrekthet i miljösvängen är som bekant att företräda åsikten, att jordens klimat förändrats genom mänskliga aktiviteter vilka förklaras starkt bidra till den så kallade växthuseffekten. Detta antagande ligger bakom det omdiskuterade Kyotoavtalet. Nyckelbegrepp är här "mänskliga aktiviteter". Att klimatförändringar skett då och då under jordens hittillsvarande existens står utom allt tvivel. Frågan är bara, på vilket sätt detta skett

(och sker).

Den svenske forskaren Svante Arrhenius, mottagare av Nobelpriset i kemi 1903, intresserade sig en hel del för jordens klimatutveckling och särskilt frågor som rörde växthuseffekten. Detta skildras på följande sätt i Tore Frängsmyrs *Svensk idéhistoria. Bildning och vetenskap i tusen år* (del 2, 2000): "Han gjorde beräkningar av den atmosfäriska kolsyrans 'växthuseffekt' och antog därefter att växlingar mellan istider och varmare perioder på jorden orsakas av växlingar i atmosfärens kolsyrehalt" (sidan 124).

De som i dag ägnar sitt intresse åt "global uppvärmning" och växthuseffekt och kanske förespråkar långtgående politiska åtgärder borde ta lärdom av Arrhenius och i vart fall överväga, om den marginella uppvärmning som tycks ha skett på jordytan under 1900-talet kan ha andra orsaker än industri- och bilutsläpp. Under bronsåldern (cirka 1800 – 600 före Kristus) rådde i Skandinavien subtropiskt klimat – ett faktum som knappast kan skyllas på bilavgaserna eller industrin.

Också den kände vetenskapsmannen Lennart von Post tillhörde dem som studerade klimatförändringar sedan inlandsisen lämnade vårt land för 12 000 år sedan; von Post analyserade pollen från torvmossar.

Klyschor om Reagan

Svenska skribenter fortsätter att ösa ur sig generande simplistiska klyschor om Ronald Reagan. *Expressens* Anders Mildner benämner i en notis (28/7) den förre presidenten "quisling" i Hollywood, därför att han under sin tid som ordförande i film-skådespelarnas fackförening Screen Actors Guild "pekade ut" kolleger som kommunister och vänsteranhängare under "den mccarthystiska häxjakten" – Reagan förklaras visserligen vara i sällskap med notabiliteter såsom Elia Kazan, Walt Disney och Gary Cooper.

Vad Mildner inte skriver (och säkerligen heller inte har en aning om) är att Reagan genom sin förmåga att skilja ut verkliga kommunister från mer oskyldiga Hollywood-personligheter faktiskt räddade många från att få sina karriärer och kanske liv spolerade. Dessutom var undersökningen av den amerikanska filmindustrin i hög grad motiverad, dels därför att åren kring 50-talets början var kritiska i ett kalla krigs-perspektiv, dels därför att ryssarna lade ner mycket energi på att influera media i världens mest betydande

demokrati.

Henrik Andersson påstår på *Dagens Nyheter*s kultursidor (var annars?) den 3/8, att Reagan var "skådespelaren som gjorde sig en karriär på att pulverisera den amerikanska välfärden med kända oneliners". För Andersson kan vi nu avslöja, att "skådespelaren Reagan" faktiskt var amerikansk president i åtta år. Och inte blev det amerikanska välfärdssystemet (som i en del avseenden är överlägset det svenska) "pulveriserat" av att Reagan exempelvis sa "Jag glömde att ducka, älskling" till hustru Nancy, sedan han blivit utsatt för ett mordförsök 1981.

Andersson håller i stället tummarna för den manlige bimbon John Cusack, en av Hollywoods många tvångsmässigt politiskt korrekta vänsteranhängare, som USAs näste president..Lycka till!

Polis, åklagare och andra myndigheter...

tycks ha gott om personal och resurser. Det har nämligen avslöjats att en hönsfarmare i Västmanland i egen regi huggit huvudet av uttjänta värphöns (i likhet med människor har höns begränsad livslängd, normalt cirka 80 veckor). Hönsen har efter slakten transporterats till en avfallsanläggning, vilket myndigheterna inte har något att invända mot. Däremot har mannen slaktat hönsen utan vederbörligt tillstånd, och nu är inte bara polis och åklagare inblandade (ingen brist på poliser och åklagare i Västmanland!) utan även kommunens miljö- och hälsoskyddsinspektör, Jordbruksverket och säkert med tiden ännu fler myndigheter.

Det kan tilläggas att det på något mystiskt sätt "försvinner" 300.000 värphöns om året i Sverige. Höns som försvinner på ett sätt som myndigheterna inte har fullständig kontroll över.

Det finns alldeles uppenbart nya möjligheter att expandera byråkratin.

Kyrka hotas för att den vill ha troende bland sina anställda

Diskrimineringsombudsmannen, en statlig myndighet, har skrivit till Linderås-Adelövs församling i Småland och klagat på att kyrkan anger att den vill ha döpta medlemmar i kyrkan som anställda vid sin daghemsverksamhet. Religionsfriheten infördes först 1953 i vårt land. Och den sitter tydligen fortfarande trångt hos vissa byråkrater.

UTLANDS-NYTT

Ett afrikanskt krig

Officiellt är kriget i sydligaste delen av Afrika ett avslutat kapitel. Verkligheten är emellertid en något annan. I det ANC-styrda Sydafrika pågår ett myndigheternas tvåfronts-krig, dels mot den "ordinära" brottsligheten, dels mot dem som försöker smuggla in droger, illegala eldvapen samt flyktingar över gränsen. Södra Afrika-regionen anses för övrigt ha världens högsta mordfrekvens (många gånger högre än i exempelvis New York), och det förövas en (rapporterad) våldtäkt var tionde sekund.

Ett särskilt utsatt område i Sydafrika är norra Natal/KwaZulu i östra delen av landet, ett område som alltfjämt kan betecknas som "otämjt" och dit få utomstående vågar sig. Området mellan floderna Tugela och Pongola präglas fortfarande av den traditionella folkgruppen Zulus och deras gamla krigiska traditioner. Ett viktigt näringsfång är här odlandet av marijuana, eller *dagga* som det kallas, vilket givetvis är förbjudet enligt lag. I området förekommer även försök till vapensmuggling, droginförsel och boskapsstölder vilket föranleder den sydafrikanska regeringen att skicka in väpnade specialstyrkor med uppgift att stävja brottsligheten. Eftersom området är så otillgängligt tvingas man operera med helikoptrar och hästburna patruller.

(Soldier of Fortune)

Kina och Koreahalvön

Efter svår torka på Koreahalvön hotas invånarna i den stalinistiska diktaturen i Nordkorea åter av hungersnöd. Detta leder bland annat till att fler människor än någonsin försöker fly från landet, de flesta till kinesiska Jilin på gränsen till Nordkorea där det finns en koloni om tusentals koreaner. I slutet av juni rapporteras 4000 nordkoreanska flyktingar ha gripits av de kinesiska myndigheterna och skickats tillbaka till Nordkorea, utan tvivel med hårda repressalier som följd. Både kineser och nordkoreaner har försökt tysta ner eller förneka den nordkoreanska flyktingströmmen, men den med FN:s fredspris belönade organisationen Läkare utan gränser har slagit larm om den humanitära katastrof som är i vardande.

I juni lyckades emellertid en hel familj från Nordkorea ta sig in på ett FN-kontor i Peking och begärde asyl efter att ha hållit

sig dold i Kina sedan 1999. Det rörde sig om sju personer ur samma familj, där en yngling identifierats som Jang Gil-suh, som tog sin tillflykt till Peking-kontoret för U.N. High Commissioner for Refugees, UNHCR. Varken Nordkorea eller Kina kunde nu av naturliga skäl förneka att det rörde sig om nordkoreanska flyktingar, men Kina hävdade då att familjen Jang var "ekonomiska flyktingar" och inte flyktingar enligt den internationella flyktingöverenskommelsen från 1951. Efter en del parlamenteringar – under vilket UNHCR:s talesman Ron Redmond menade att familjen Jang förtjänade flyktingstatus – gav Kina med sig och lät flyktingfamiljen fortsätta till Sydkorea via Singapore. I Sydkorea har de hälsats som hjältar.

Det kan antas att kinesernas beslut att låta familjen fortsätta "av humanitära skäl" influerades av den förestående omröstningen i Internationella olympiska kommittén (IOK) om arrangörstad för olympiska spelen 2008, där Peking var favorit (och också fick förtroendet som OS-arrangör). De kommunistiska myndigheterna i Kina fortsätter dock att förneka att det över huvud taget finns några nordkoreanska flyktingar i det isolerade nordöstra Kina. Källor menar att det verkliga antalet nordkoreanska flyktingar i Kina är omkring 100 000. Kina har valt att inte behandla nordkoreanska avhoppare som flyktingar, eftersom man fruktar en masstill-

strömning av ännu större proportioner än hittilldags och att relationerna med Nordkorea skulle försämrats.

Kina är i dag en av Nordkoreas få vänner. Men också Sydkorea tillhör de nationer Peking odlar särskilda vänskapsband med, till stor del beroende på den sydkoreanske presidenten Kim Dae-jungs vänskapliga inställning. Kim har tidigare tillmötesgått Pekings krav på att inte låta den tibetanske exilledaren Dalai lama få inresetillstånd till Sydkorea, och naturligtvis stödde Sydkorea (liksom för övrigt Taiwan) Pekings OS-kandidatur. Vänskapen mellan Seoul och Peking underströks tidigare i år genom ett femdagarsbesök till Seoul av Li Peng, en av huvudbödlarna från Himmelska fridens torg-massakern 1989, som numera är chef för det ceremoniella kinesiska parlamentet. Li träffade i Seoul president Kim, den sydkoreanska nationalförsamlingens talman Lee Man-sup och premiärminister Lee Han-dong. Dessutom sammanträffade han med den styrande koalitionen representant Kim Jong-pil och ledaren för det konservativa oppositionspartiet Lee Hoi-chang.

(Korea Now, Seoul med flera källor)

Demokratin Taiwan

Kritiker av Internationella olympiska kommitténs beslut att tilldela Kina huvudstad Peking de olympiska spelen 2008 har övertygande pekat på den kinesiska regimens fortgående brott mot de mänskliga rättigheterna inklusive förföljelsen av Falun-gong och andra andliga, även kristna, rörelser. Alltfjämt är det marx-

istiska och kommunistiska förhållnings-sätt som styr de kinesiska värderingarna. På det numera helt demokratiska Taiwan har man kommit avsevärt längre i ämnet mänskliga rättigheter.

Under många år rådde på Taiwan formellt krigslagar. All diskussion om "mänskliga rättigheter" var då tabubelagd under hänvisning till det högst reella hotet från den kommunistiska grannen på andra sidan Taiwansundet. Till det som inte fick diskuteras hörde den så kallade 28 februari-incidenten som inträffade 1947, då omkring 300 personer dödades under folkliga protester mot militärt maktmissbruk. Efter Chiang Ching-kuos (son till Chiang Kai-shek) död och Lee Teng-huis tillträde som president hävdades alla kvarvarande undantagslagar och atmosfären blev mer avspänd. Steg för steg utvecklades Republiken Kina på Taiwan till att bli en fullfjädrad demokrati, och i december 1999 kunde ett monument över mänskliga rättigheter – det första som uppförts i Asien – resas på Green Island mitt emot provinsen Taitung vid Taiwans sydostkust. Det var till denna ö, tidigare befolkad av kannibaler, som personer gripna med hänvisning till krigslagarna fördes och spärrades in. Krigslagarna hade införts av den kinesiska nationalistregeringen under Chiang Kai-shek redan 1940 och avskaffades först under den populära Chiang Ching-kuos styre 1987. En av de mest prominenta politiska fångar som frigavs var författaren och förkämpan för mänskliga rättigheter, Bo Yang (född 1920).

"Jag är mycket lycklig över att kunna bevittna frihet och demokrati på Taiwan", säger Bo i dag då Republiken Kinas president heter Chen Shui-bian, en tidigare oppositionspolitiker vilken försäkrat att han kommer att respektera och bygga ut de mänskliga rättigheterna.

(*Taipei Review*)

Glöm inte Karenfolket!

I den socialistiska militärdiktaturen Burma (av härskarna sedan 1989 kallat Myanmar) lever ett kristet folk som kallas Karen. Det framlever sin existens huvudsakligen i flyktingläger i gränstrakterna mellan Burma och Thailand. Medlemmar av detta folk har även bildat en gerillarörelse mot den officiellt buddhistiska militärdiktaturen. Situationen för Karenfolket – som med sina åtta miljoner har en folkmängd som är nästan lika stor som Sveriges – är allt annat

Nya forskningsrön gör gällande, att vissa alkoholhaltiga drycker nyttjade med modération kan vara bra för hälsan. På bilden whiskyprovning i Duntrune Castle med slotts-herren Robin Campbell till höger och en företrädare för Oban-destilleriet till vänster. (Foto: Tommy Hansson).

än ljus, konstaterar den norska tidskriften *Ropet fra Øst* (4/2001).

Karen utlovades en gång i tiden en egen stat, men sedan kom militärkuppen emellan. I dag har inte Karen tillåtelse att röra sig utanför de läger de fått sig tilldelade, och är utestängda från såväl utbildning som arbete. De buddhistiska myndigheterna kräver att karenfolket skall underordna sig deras styrelseskick, kultur, språk och religion. Tvångsarbete är en av de metoder myndigheterna tillämpar för att hålla Karen i schack. Soldater amgriper regelmässigt deras byar, våldtar deras kvinnor och flickor och stjälar deras mat. Under senare tid har flyktinglägren bombats.

En av dem som engagerat sig för Karenfolkets sak är före detta norske statsministern Kjell Magne Bondevik.

Reno utmanar Bush?

Janet Reno, trogen Clinton-anhängare och amerikansk justitieminister i åtta år, har sagt att hon kan tänka sig utmana presidentbrodern Jeb Bush i Floridas guvernörsväl 2002. Reno utlät sig på följande sätt till representanter för media: "Jag överväger det. Jag bryr mig passionerat om denna stat". Och Janet Reno har förvisso stor erfarenhet av makten. Innan hon blev en extremt långlivad justitieminister valdes hon fem gånger till chefsåklagare i Miami-Dade county. Under sina åtta år som justitieminister var hon ytterst noggrann med att inte säga något om president Clintons förehanden som skulle kunna föranleda honom att sparka henne.

National Review (11 juni 2001) påpekar

att Reno under sin tid i Clinton-administrationen jagade oskyldiga i rättegångar om kränkningar av barn som liknade häxjakter, lät omringa Branch Davidians hus i Waco, Texas och beordra åtgärder som ledde till ett 80-tal människors död samt lät bortföra lille Elián Gonzáles från dennes släktingar i Miami och skicka tillbaka honom till Castros fängelseö.

Wagner och Israel

Sedan den israeliske dirigenten Daniel Barenboim spelat ett stycke av den tyske kompositören Richard Wagner i Israel – Wagner har under lång tid varit bojkottad i Israel – har diskussionens vågor gått höga. Bland annat har Zubin Mehta, chefsdirigent för Israels filharmoniska orkester, fördömt det israeliska parlamentets (Knesset) uppmaning till bojkott av Barenboim. I svenska medias behandling av incidenten har det bland annat hetat, att "Wagner var Hitlers favorittonsättare".

Det faktum att Adolf Hitler beundrade Wagner är emellertid långt ifrån enda orsaken till Israels officiellt avståndstagande hållning gentemot Wagner. Hitler beundrade också den tyske indianboks-författaren Karl May, som skrev spännande Vilda västern-historier utan att ha satt sin fot i Amerika. Israel har emellertid såvitt känt icke bannlyst Karl Mays böcker av skälet att Hitler beundrade honom. Den djupaste orsaken till den israeliska bojkotten av Wagner är i stället att den tyske tonsättaren var en antisemitisk revolutionär och ideolog. Wagner kom att i hela sin gärning präglas av februarirevolutionen 1848 och ville en total mänsklig revolution.

Horowitz resa från mörker till ljus

Tyvärr kan vi inte presentera David Horowitz, en av USA mest stridbara, konservativa intellektuella, under temat "Kalla krigets hjältar". Orsaken är att Horowitz var aktiv kommunist/vänsteranhängare under det kalla kriget. Det finns dock inget som hindrar att vi här ändå avporträtterar David Horowitz, som i likhet med många andra före detta vänster-radikaler, kommit till insikt om hur fel han hade. Bland annat arbetade han nära samman med terrororganisationen Svarta pantrarna.

Under sin långa bana som vänsteraktivist kom David Horowitz (född 1939) bland mycket annat att involveras inom ramen för Russelltribunalen, den "tribunal för krigsförbrytelser" som Bertrand Russells fredsstiftelse tog initiativet till. Det vill säga initiativet kom inte från den över 90-årige, brittiske filosofen och debattören själv, utan från dennes unge amerikanske medhjälpare Ralph Schoenman vilken med en blandning av smicker och hänsynslöshet styrde den åldrande Russell dit han ville. Russelltribunalen såg dagens ljus 1966 och hade som enda uppgift att brännmärka USA för dess engagemang i Indokina och stödja kommunistisidan. Dess anspråk på att vara någon sorts opartisk domstol saknade således varje grund.

Tribunalens drivande kraft, Ralph Schoenman, hade i februari 1966 besökt Nordvietnam där han höll ett tal till de amerikanska trupperna över Radio Hanoi i vilket han hävdade att de amerikanska soldaterna användes som "kanonmat" i den "Hitler-lika" amerikanska administrationens krig mot det "vietnamesiska folket". Detta budskap framfördes drygt ett halvår innan Russelltribunalen inaugurerades i London. Horowitz, som vid denna tid delade synen på USA som angripare i Vietnamkriget, ansåg att Schoenman gick för långt och närmast anslog landsförrädiska tongångar. Det hade också väckt en viss uppmärksamhet då Russell, därtill tubbad av Schoenman, väd-

David Horowitz (närmast kameran) och vännen Peter Collier under en presskonferens med tidskriften Ramparts.

jade till Moskva att förse Nordvietnam med MiG-plan så att dessa skulle kunna skjuta ned amerikanska plan. Schoenman hade tidigare bland annat varit talare för åt Ghanas vänsterdiktator Kwame Nkrumah.

Russelltribunalen

Russelltribunalen har ett särskilt intresse för *Contra*. I maj 1967 höll nämligen tribunalen ett internationellt vida uppmärksammat möte i Stockholm. Man hade dessförinnan förbjudits ha mötet i Paris. Demokratisk Allians (DA), *Contras* föregångare, tillhörde då de organisationer som kraftigt protesterade mot den kommunistpropaganda som Russelltribunalen framförde. Ett antal internationellt mer eller mindre kända personligheter – med Bertrand Russell och Jean-Paul Sartre i spetsen – beskrev då för omvärlden vilka förment fruktansvärda krigsförbrytelser USA begick i Indokina. Utanför möteslokalerna krävde dock DA, Det unga högerpartiet och Kommittén för ett fritt Asien att även Viet Congs [kommunisternas] terror skulle undersökas; demonstranter ansåg också att tribunalen ville ha "hat mot USA" hellre än fred.

En av de tongivande i opinionsbildningen mot den försåtliga Russellpropagandan var *Contras* nuvarande Mellanöstern-korrespondent, Bertil O. Wedin, som var med i styrelsen i Kommittén för ett fritt Asien. Förutom Wedin kritiserade även

Birger Hagård, vice ordförande i Baltiska kommittén och före detta ordförande i Högers ungdomsförbund, samt professor Birger Nerman, chef för Historiska muséet i Stockholm, Russelltribunalens ensidighet (Hagård skulle senare bli riksdagsman för moderaterna och även svensk representant i WACL, World Anti Communist League). I *Dagens Nyheter* den 9 maj 1967 kunde man bland annat läsa: "Wedin gick också till skarp attack mot dr. John Takman, som vid tribunalen hävdade att det var USA som först förde in splitterbomber... i Vietnam. – Det var enligt uppgifter som jag fått Sovjet som gjorde detta – tidigt 1964, påstod Wedin och tillade: Dr. Takman är en föga tillförlitlig person."

Nej, läkaren John Takman – fanatisk USA-hatare och sedermera kommunistisk riksdagsman – var verkligen vare sig tillförlitlig eller opartisk. Ändå tilläts han uppträda som något slags sanningsvitne vid Russelltribunalens möte i Stockholm under de ideologiskt medvetna kommunisterna Ralph Schoenmans och David Horowitz överinseende. USA-vänstern utnyttjade skamlöst den åldrige Bertrand Russells namn och rykte som en västerlandets intellektuella gigant.

Kommunisten Robeson

David Horowitz tillhörde under flera decennier den amerikanska radikala vänsterns mest framträdande personer och skrev flera

bästsäljande böcker. 1997 utkom hans uppmärksammade självbiografi *Radical Son. A Generational Odyssey* (Simon & Schuster, New York, 468 sidor), som måste betecknas som en av 1990-talets intressantaste och samtidigt mest skakande skildringar av politisk fanatism och extremistisk våld inom den amerikanska radikalvänstern. Boken visar också hur en person som varit fångad av radikal vänsterideologi faktiskt kan vakna upp och ta avstånd från sina destruktiva irläror och vilseledande illusioner. Horowitz är heller långt ifrån den förste som gjort det.

Horowitz båda föräldrar emanerade från judisk bakgrund i Ryssland och Ukraina, där blodiga pogromer förekom, och blev båda övertygade medlemmar i USAs kommunistiska parti. Den bästa kontakten hade han med sin mor, medan fadern alltid framstod som något av en främling som han inte riktigt kunde begripa sig på. Modern var den starkaste personen av de båda. Medlemskapet i kommunistpartiet innebar med ofrånkomlighet, att båda föräldrarna blev medagerande i ett konspiratoriskt och revolutionärt drama som krävde stora personliga insatser och uppoffringar. Allt som var viktigt i deras liv omvärvades av ett hemlighetsfullt sken som inte kunde undgå att påverka den unge David. Föräldrarna skulle omsider i besvikelse och med brustna illusioner lämna kommunistpartiet men förblev övertygade vänsteranhängare under hela sitt liv.

Under David Horowitz barndom trappades det kalla kriget upp, steg för steg. Senator Joseph McCarthy från Wisconsin inledde en hänsynslös klappjakt på kommunister och vänsteranhängare, och även om McCarthy stundtals i propagandistiskt nit överdrev kraftigt har modern forskning visat att han i sak hade rätt: USAs administration var infiltrerad av ett stort antal ideologiskt medvetna kommunister som hade sina främsta lojaliteter i Moskva och inte i Washington. En av de amerikaner som – med allt skäl – blev föremål för såväl McCarthys som den amerikanska underrättelsetjänstens intresse var den svarte bassångaren Paul Robeson, en kommunistisk partimedlem som ända in i våra dagar brukar porträtteras som ett "oskyldigt offer" för "McCarthy's häxjakt". För den unge Horowitz var Paul Robeson en stor idol. Robeson dristade sig att resa till Sovjetunionen, där han tänkt besöka sin gamle vän, den rysk-judiske poeten Itzhak Feffer. De hade lärt känna varandra flera

år tidigare, då Feffer i egenskap av framträdande medlem i det sovjetiska propagandaorganet Judiska förenade antifascistiska kommittén rest till USA i syfte att sprida good-will för Sovjetunionen. När Robeson besökte Sovjet hade emellertid Feffer, i likhet med många andra sovjetjudar, fallit i onåd hos Stalin; Stalin planerade i själva verket omfattande pogromer mot judarna i Sovjet, planer som dessbättre gick om intet i och med Stalins död 1953.

När Robeson slutligen tilläts träffa Feffer, var denne märkbart tänd och utmärkt efter en flera år lång fängelsevistelse. Feffer lyckades emellertid till Robeson vidarebefordra budskapet: "De kommer att döda oss. När du återvänder till Amerika, måste du tala ut och rädda oss." Men Robeson struntade i Feffer's desperata vädjan. När han kom tillbaka till sin privilegierade tillvaro som uppbyren sångstjärna i USA, försäkrade tvärtom Paul Robeson att alla rykten om förföljelser i Sovjetunionen var gripna ur luften. Allt var i stället så bra det kunde bli. Långt senare, kort före sin död, återberättade den ångerfulle Robeson själv denna incident.

Till Sverige

När David Horowitz inledde sina universitetsstudier så skedde det vid Berkeley-universitetet i Kalifornien (han hade växt upp i New York-regionen). Året var 1960. Redan då var luften fylld av vänsterradikal retorik, och några av de grupper som gjorde sig gällande i Berkeley och på andra platser var anarkister, beatniks, trotskister och traditionella kommunister. Horowitz insåg omedelbart att han tillhörde gruppen red diaper babies ("de röda blöjbarnen"), det vill säga barn till föräldrar som själva tillhört den kommunistiska vänstern. Denna grupp kom att starta en av 60-talets första vänsterjournaler, *Root and Branch*. Två av gruppens medlemmar, Bob Scheer och Maurice Zeitlin, skulle snart skriva en av de första debattböckerna som hyllade den nytillträdde kubanske diktatorn Fidel Castro som den nya vänsterns hjälte och Kuba som ett mönsterland. En annan medlem av gruppen, Sol Stern, blev inom kort kollega med Horowitz som chefredaktör för den radikala tidskriften *Ramparts*, där den senare snart skulle göra sig ett namn som ett av de viktigaste inom USAs unga vänsterrörelse.

1962 skulle det röda koteri Horowitz tillhörde arrangera den första amerikanska

demonstrationen mot kriget i Vietnam; det amerikanska engagemanget hade då precis inletts av president John F. Kennedy. En annan betydelsefull fråga var negerernas (denna term användes vid denna tid ännu i den politiska diskussionen i USA) rättigheter i det amerikanska samhället.

Horowitz var alltså vid denna tid övertygad vänsterradikal. Men, trots allt, med vissa reservationer: "Till skillnad från många av mina läromästare inom den Nya Vänstern, hade jag mina dubier avseende de nya revolutionerna på Kuba och i Vietnam. Eftersom jag inte ville upprepa min föräldragenerations pinsamheter, reste jag inte till någondera landet och höll en viss distans till de revolutionära entusiaster som gjorde det." Icke desto mindre var det David Horowitz som 1962 publicerade den första tryckta boken om den nya vänsterrörelsen i USA, *Student*. Boken blev en framgång med 25 000 sålda exemplar och inleddes för övrigt med ett citat ur Ingmar Bergmans film "Magikern". Strax efter bokens publicering reste Horowitz med dåvarande hustrun Elissa till Storbritannien, Norge och Sverige. I Sverige lärde han känna statsvetaren Sven Hamrell, chef för förlaget Verdandi och aktad akademisk statsvetare.

Det var i Sverige Horowitz fick inspiration att utöka sin bok *Student* till ett mer omfattande arbete som tog upp USAs roll i det kalla kriget. Boken gavs först ut på svenska och fick titeln *Från Vietnam till Jalta*. Om den skriver Mats Johansson, *Svenska Dagbladets* nuvarande chefredaktör i sin bok *De svarta åren. Minnen från andra sidan* (1998): "Den blev historierevisionisternas bibel för budskapen att sovjetkommunismen var fredlig och att det kalla kriget var USA-imperialismens fel. Jag minns boken som obehaglig propaganda, dock nödvändig läsning för att klara tentamen i statskunskap vid Uppsala universitet i början av 70-talet" (sidan 139). På engelska kallades boken *Free World Colossus*, vilken etablerade författarens rykte som en av USAs mest betydande vänsterintellektuella skribenter. Horowitz såg USA som det kalla krigets aggressor, medan det var Sovjet som tvingades försvara sig.

Den vänsterrörelse som börjat i blygsam skala i början på 1960-talet, hade i slutet av samma årtionde utvecklats till att bli samtidens mest vitala politiska kraft. Då hade *Ramparts* nått en upplaga om över 100 000 exemplar och var vänsterns ledande publi-

kation i USA. Genombrottet kom med en artikelserie om CIA och dess globala verksamhet. Den påkostade, fyrfärgstryckta tidskriften blev vidare allt mer uppmärksamman genom sitt stöd för Svarta pantrarna, en militant "svart befrielse" såsom den framställdes i propagandan; i verkligheten var den en kommunistisk terrorrörelse med mord på programmet, vilket David Horowitz sent omsider skulle upptäcka.

Samtidigt hade det amerikanska engagemanget i Indokina utvecklats utöver alla rimliga gränser, och president Lyndon B. Johnson hade med hjälp av försvarsminister Robert McNamara 1968 stationerat över en halv miljon amerikanska soldater i Vietnam. Det var därmed upplagt för katastrof.

Svarta pantrarna

1968 hade den ledande vänsterorganisationen i USA, Students for a Democratic Society (SDS) splittrats. SDS-ledaren Bernadine Dohrn bildade den beryktade terrororganisationen "The Weathermen", som hämtade inspiration från såväl Marx som Mao och som förespråkade ett raskrig i USA – "folkets krig" för att avskaffa den förhatliga kapitalismen där också Tredje världen skulle ingripa för att ta revansch på den orättfärdiga kolonialmakten Amerika. Det radikala "The Peace and Freedom Party" nominerade Eldridge Cleaver och Jerry Rubin som kandidater i presidentvalet (som republikanernas Richard M. Nixon och Spiro T. Agnew vann), medan revolutionären och blivande Jane Fonda-bihang Tom Hayden blev en fixstjärna bland vänsterradikala aktivister. David Horowitz hade vid det här laget allvarligt börjat tvivla på den nya vänsterns realistiska möjligheter i USA.

Under sin tid som ledande vid *Ramparts* stiftade Horowitz bekantskap med Peter Collier, som kom med förslaget att de båda skulle skriva en bästsäljande bok tillsammans. Colliers idé var att skriva en bok om Rockefeller-klanen med Galsworthys roman *The Forsythe Saga* som förebild; den legendariska TV-serien hade vid det laget, liksom i Sverige, visats i amerikansk television. Boken blev i sinom tid mycket riktigt en bestseller. Peter Collier kom ännu senare, parallellt med vännen David Horowitz, att överge sin vänsterövertygelse till förmån för ett konservativt synsätt.

David Horowitz fick i juli 1991 äran mottaga "Teach Freedom Reward" ur Ronald Reagans hand.

David Horowitz lärde i början av 1970-talet känna Svarta pantrarna i allmänhet och en av dess ledargestalter, "försvarsminister" Huey Newton, i synnerhet. Pantrarnas ledarskap var vid tillfället skingrat på olika håll: Huey Newton var i häkte, anklagad för att ha skjutit och dödat polismannen Frey; Bobby Seal befann sig också inom lås och bom, anklagad för att ha beordrat mordet på en pantermedlem; Eldridge Cleaver hade flytt till Alger i syfte att undgå åtal för att ha planerat ett bakhåll mot två polismän.

Horowitz såg för övrigt vissa likheter mellan Rockefeller, som han höll på att skriva en bok om, och vänstern: "På ett udda sätt hade Rockefeller mycket gemensamt med vänstern, båda med uppfattningen att de var sociala missionärer vilkas uppgift var att lyfta upp mänskligheten. De [Rockefeller] hade ett slags upp- och-nedvänd radikalism. De betraktade sig själva som en utvald förtrupp, trakasserad av dem som ville att de skulle ge upp sina pengar hellre än att använda dem 'för att främja mänsklighetens välbefinnande', vilket var [Rockefeller-] stiftelsens motto."

Ny övertygelse

Den 17 januari 1975 hittades David Horowitz väninna, Betty Van Patter, mördad i San Francisco Bay i Kalifornien. Horowitz hade ordnat ett jobb åt Van Patter hos Svarta pantrarna, och sedermera hade det visat sig att Horowitz förne "dödspolare" Huey Newton hade beordrat mordet på henne eftersom hon hade börjat

ifrågasätta rörelsens metoder och börjat ställa besvärliga frågor. Händelsen markerade Horowitz slutgiltiga uppbrott från vänsterrörelsen. Han insåg långt om länge att de som betecknat Svarta pantrarna som en hänsynslös terrorrörelse hade haft alldeles rätt.

Efter mordet på Betty Van Patter upphörde David Horowitz med sina politiska aktiviteter. Han började fundera över den vänsterideologi han så länge oreflekterat anammat och egentligen insupit redan med modersmjölken. Bland annat tog han intryck av exemplet Leszek Kolakowski, den polske filosofen som fram till revolutionsåret 1968 framträtt som en nyvänsterns ledande tänkare men i anledning av Sovjets och Warszawapaktens invasion av Tjeckoslovakien hoppat av till väst. Kolakowski hade funnit att socialismens ideal endast kunde uppnås med totalitära medel och erkände – även om han själv inte var aktivt troende – att religionen hade en viktig roll att spela som normskapare. En annan bemärkt tänkare som påverkade Horowitz i detta skede av hans liv var Alexander Solsjenitsyn.

Efter hand började David Horowitz ifrågasätta alla de ståndpunkter han som vänsteraktivist tidigare intagit, exempelvis tron att de avrättade makarna Ethel och Julius Rosenberg var oskyldiga till spioneri för Sovjetunionens räkning och att USA hade varit helt fel ute i konflikten i Indokina. Från Vietnam kom uppgifter om hundratusentals summariska avrättningar och miljontals flyktingar, och från Kam-

bodja kom vittnesmål om det fruktansvärda folk mord som de kommunistiska gerillasoldaterna i Khmer Rouge under Pol Pots ledning var i färd med att genomföra. Pol Pot syftade bland annat till att avrätta alla som bar glasögon! En annan tidigare kritiker av USAs engagemang, sångerskan Joan Baez, protesterade mot de tidigare "hjältarnas" grymma handlingar. Några år efter Indokinas kommunicerande invaderade sovjetiska trupper Afghanistan, därmed demonstrerande att den verkliga stormaktsimperialismen ingalunda hade sitt säte i Washington utan i Moskva.

Det var när Horowitz och hans vän/ kollega Peter Collier skrev en artikel med rubriken "Requiem for a Radical" i tidskriften *New West* i mars 1981, som författarna började ansättas av sina tidigare meningsfränder inom vänstern. Den döda vänsteranhängare, vars dödsruna Horowitz och Collier tecknade, hette Fay Stender och hade bland annat fungerat som försvarsadvokat för Svarta pantrarna. Hon hade också startat en rörelse för att tillvarata amerikanska fängelseinterners rättigheter. Efter att ha skjutits av en medlem av George Jacksons Svarta panter-gäng hade hon blivit förlamad från midjan och neråt och valt att tillbringa en tid i Hong Kong i självvald landsflykt. Stender hade tidigare utverkat frigivning för Huey Newton efter ett mord han var anklagad för samt låtit publicera Jacksons brev från fängelset. När den senare krävde att hon skulle smugla in vapen till honom i fängelset avböjde hon emellertid och fick nio år senare betala priset härför med sin invalidisering. (Jackson själv hade tidigare skjutits till döds i samband med ett flyktförsök).

Horowitz fann Stenders öde gripande och träffade henne flera gånger. Därefter begick hon emellertid självmord, och det var efter det Horowitz och Collier skrev sin artikel i *New West*. Artikeln medförde ett ramaskri från den vänster Horowitz och Collier tidigare tillhört. Författarna spelade, enligt vänsterkritikerna, "högern" i händerna.

Ny framtid

Artikeln om den forna vänsteraktivisten Fay Stender gav Horowitz och Collier en ny framtid som intellektuella inom den konservativa rörelsen. Efter att tidigare ha skrivit bestsellern om Rockefeller-klanen – *The Rockefellers* – beslutade de sig för

att skriva en liknande bok om släkten Kennedy. Denna bok fick namnet *The Kennedys* och blev även den en betydande försäljningsframgång som gav författarna välbehövligt klirr i kassan. Småningom gav man också ut boken *The Fords* om Ford-släkten (den blev dock ingen bestseller, även om 70 000 sålda exemplar förefaller nog så imponerande). Under resans gång började David Horowitz fundera över en rad saker, exempelvis över de vilda anklagelserna mot president Lyndon B. Johnson för att ha massmördat vietnamesiska barn i samband med amerikanska krigsföretag i Indokina. Ramsan *Hey, hey, LBJ, how many kids did you kill today?* skanderades vid demonstrationståg världen över och hade i själva verket gått president Johnson hårt till sinnes.

Horowitz skriver i *Radical Son*: "Under våra fortgående diskussioner hade Peter [Collier] alltid hävdad att illviljans element spelade en större roll beträffande vänsterns motiv än jag hade varit villig att acceptera. Jag motstod hans omdöme eftersom jag inte var beredd att lokalisera sådana negativa passioner hos mig själv. Men nu började jag ompröva min hållning. Om vänstern i huvudsak motiverades av önskan att 'göra världen bättre', varför var den så likgiltig inför konsekvenserna av sina ansträngningar? Hur kunde annars deras bristande oro inför Indokinas befrielse, eller deras Svarta panter-förtrupps illdåd hemma, förklaras?...Hur många barn hade vänstern dödat genom handlingar som utförts av de rörelser de stött, Viet Cong och Khmer Rouge?"

Vidare beslutade sig David Horowitz och Peter Collier för att studera och skriva om det sätt på vilket myndigheterna i Los Angeles hanterade frågan om AIDS-epidemin relativt kategorin promiskuösa, homosexuella män vilken ytterst var ansvarig för epidemins spridning. Horowitz/ Collier fann snart att de givit sig in på minerat område, ty myndigheterna var alls inte villiga att ingripa genom att exempelvis införa restriktioner mot bastuklubbar och andra traditionellt homosexuella mötesplatser; detta ansågs vara alltför politiskt inkorrekt och skulle förarga den mäktiga böglobbyn.

Nu, ett par decennier senare, är det svårt att hitta någon förändring i myndighetspolitiken avseende AIDS och homosexualitet i västvärlden. Medan den islamiska världen har en typ av skyggglappar, har västvärlden en annan.

Newton hyllades

Vid 1990-talets ingång hade David Horowitz etablerat sig som ett respekterat och inflytelserikt namn inom USAs konservativa rörelse – ett lika respekterat namn som han en gång haft inom vänstern – efter att ha fått ett nådigt erkännande från mannen som många betraktar som den etablerade USA-högerns Gudfader, William F. Buckley, Jr., grundare av tidskriften *National Review* och som alltjämt, när han nu närmar sig 80-årsåldern, är en en vital skribent och debattör. Horowitz noterar gillande, att Buckley hade "...rensat ut birchers [medlemmar i den isolationistiska rörelsen John Birch Society], rasister och antisemiter från *National Reviews* sidor och gjort deras bakåtsträvande attityder socialt oacceptabla i konservativa cirklar."

David Horowitz hade till slut med fullständig klarhet insett att den moderna vänsterrörelsen haft fel i alla frågor den någonsin engagerat sig i, och att den samtidigt aldrig insett detta faktum. Dess attityd är att hela tiden förneka all skuld, vägra inse att den kunnat ha fel och därefter gå vidare och göra om det förflutnas misstag igen och igen. Han skriver: "Katastrofen med allting progressiva hade trott på kunde inte ha varit mer fullständig, men ändå vägrade de inse det. Från universitetskatedrar, i deras egna politiska journaler och på prestigepressens ledarsidor avfärdade de vad som hänt med den revolutionära framtiden såsom irrelevant för allting de hade sagt och gjort. Det var endast den 'faktiskt existerande socialismen' som hade misslyckats; 'verklig socialism hade ännu inte prövats'."

Sommaren 1989 reste Horowitz och vännen Peter Collier till Polen och fick på ort och ställe bevittna kommunismens fall som statsbärande ideologi. Det är en händelse som ser ut som en tanke, att två månader därefter – 22 augusti 1989 – sköts Svarta panter-ledaren Huey Newton ner på en gata i Oakland. Han hade i samma område mer än 20 år tidigare mördat polismannen John Frey.

Under 1990-talet skrev David Horowitz, förutom den självbiografiska *Radical Son*, tillsammans med Peter Collier en skildring av 60-talsvänstern med titeln *Destructive Generation* och har på senare år givit ut en exposé över den radikala, svarta rasismen betitlad *Hating Whitey*.

Han fick mycket välförtjänt 1991 mottaga utmärkelsen *Teach Freedom* ur förre presidenten Ronald Reagans hand.

(Leijon, fortsättning från sidan 10)

elset på Långholmen mellan Kungsholmen och Södermalm i Stockholm, som en osympatisk och våldsam suput som kommer med äckliga sexuella inviter till dottern. Modern Ingeborg och enda barnet, Anna-Greta, är föremål för ständiga tråkasserier ända tills fadern avlider i skelett-cancer i ännu arbetsför ålder.

Anna-Greta Leijon föddes den 30 juni 1939 och visade tidigt framfötterna i skolan. I flickläroverket vid Sveaplan i Stockholm inleder hon sin offentliga karriär med att bli ordförande i skolans litterära förening och medverkar till att flera kända författare blir inbjudna. Hennes första ungdomskärlek sägs ha varit en kastrerad hankatt, den andra en ung, kriminellt belastad man som i minnesboken fått pseudonymen "Bengt" och som också umgicks i homosexuella kretsar. Kanske är det dessa erfarenheter som får Anna-Greta Leijon att skriva följande (sidan 41): "Jag tillhör de 'reaktionära' i synen på de homosexuellas rättigheter... jag har i sammanhang där jag kunnat påverka motsatt mig äktenskap och gemensamt föräldraskap för homosexuella... i förhållande till barn kan män och kvinnor inte ersätta varandra."

Det finns alltså gränser för Anna-Greta Leijons radikalism.

Sitt första politiska engagemang undergår Leijon i Sveriges studerande ungdomshelnykterhetsförbund, SSUH. Hon börjar som studiecirkelledare och avancerar efterhand i graderna. Småningom svalnar dock intresset för helnykterheten såväl teoretiskt som praktiskt. Det är också inom SSUH Anna-Greta Leijon blir förälskad i den radikale skribenten Björn Kumm. Kums far var den socialdemokratiska redaktören och Nordkorea-vännen Evert Kumm. Björn Kumm reser efter ett tag till den amerikanska delstaten Oregon, varifrån han slår upp förlovningen brevlades.

Utrikespolitiskt radikal

Efter studentexamen blir det 1960 akademiska studier i Uppsala och politisk aktivitet i det socialdemokratiska studentförbundet Laboremus för Leijon. Hon tar dock aldrig ut någon examen. I Uppsala stiftar hon bekantskap med Birgitta Kettner, gift med folktoppartisten och reservofficeren Bengt Kettner. Fru Kettner skiljer sig sedermera från såväl Bengt som folktoppartiet och blir aktiv socialdemokrat under sitt flicknamn, Dahl. (Birgitta Dahl kommer att få en egen artikel i serien "De förstörde

Sverige"). Det var Birgitta Kettner-Dahls senare man, den socialdemokratiska ideologen Enn Kokk, som kom att lansera Anna-Greta Leijon som "påläggskalv" inom socialdemokratin.

Efter ett besök i Franco-Spanien 1961 i samband med uppsatsskrivning om baskisk och katalonsk självständighetskamp är Leijon märkbart radikaliserad i utrikespolitiskt hänseende. 1962 deltar hon i den banbrytande afro-skandinaviska ungdomskongressen i Oslo och skriver entusiastiskt därom i den radikala tidskriften *Liber-tas*. Kongressen hedras med besök av den norska kungafamiljen. Leijon kommer att beundra det militanta och kommunistiskt influerade ANC i Sydafrika.

Tidigt fattar Leijon antipati mot USAs engagemang i Vietnam och uppvaktar redan 1965 tillsammans med författarinnan Sara Lidman utrikesministern. Budskapet är att Sverige omedelbart skall avbryta alla förbindelser med den sydvietnamesiska regeringen i Saigon, alltså den överlägset mest demokratiska av de båda vietnamesiska regimerna.

Sammanfattningsvis var Anna-Greta Leijon under 1960-talet en fullfjädrad vänsterdemagog, verksam i ett förrädiskt ingenmansland mellan demokratisk och odemokratisk socialism. Troligtvis visste hon själv inte alla gånger på vilken sida om barriaden hon stod. Det är typiskt för denna åskådning att hon inte hade mycket till övers för andligt/religiöst färgade livsåskådningar. Den på sin tid inflytelserika MRA, Moral Rearmament Association (Moralisk upprustning) avfärdas som företrädare för mörkrets makter som ägnar sig åt "hjärntvätt" och annat suspekt, och likadant är det med Jehovas vittnen.

Kröchers plan

Att Anna-Greta Leijon i praktiken varit vänsterextremist och samhällsomstörtare ses inte som något negativt av en vilken socialdemokrati i behov av att ligga rätt i tiden. 1973 utses hon således till biträdande arbetsmarknadsminister i den socialdemokratiska regeringen med Olof Palme som statsminister och stannar kvar på den posten till det borgerliga maktövertagandet 1976. 1974-76 är hon jämvald ordförande i Delegationen för jämställdhet mellan män och kvinnor. Leijon hade bland annat ansvaret för svensk invandrapolitik och medverkade mycket aktivt till dennas "förflumning", det vill säga varje utlänning som kom till Sverige och bönade och

bad om att få stanna fick också göra det. Vidare skulle varje invandrarbarn ha "rätt" till hemspråkundervisning, samtidigt som svenskundervisningen för vuxna invandrare kraftigt försämrades.

Det förefaller som om viljan att omstörta samhället försvagas märkbart när Anna-Greta Leijon tar plats i riksdagen och i den socialdemokratiska regeringen och underställer sig den store "Olofs" diktat. Den mest dramatiska perioden i Anna-Greta Leijons politiska karriär infaller i samband med Rote Armee Fraktions (RAF) sprängning av västtyska ambassaden i Stockholm i april 1975, då hon är med om att snabbt förpassa gripna (och i en del fall skadade) terrorister ur landet. SÄPO rullar ett par år senare upp en hämndkomplott mot Leijon, ledd av terroristen Norbert Kröcher, under vilkens hägn Leijon skulle placeras i en specialbyggd låda och bli gisslan i en utpressningsplan riktad mot svenska staten.

Efter hand framstår Anna-Greta Leijon som en av de mest erfarna och karismatiska socialdemokratiska ledarna. Den forna avgrundsvänsterdemogen går hem i stugorna och blir i rask följd både arbetsmarknadsminister, tillika jämställdhetsminister (1982-87) och justitieminister (1987-88). Från den senare posten tvingas hon avgå efter att ha skrivit ett illa genomtänkt intyg om privatspanaren "Verbale Ebbe" Carlssons förträfflighet.

Tidstypisk vänsterpolitiker

Anna-Greta Leijon fortsatte att inneha höga socialdemokratiska poster ännu några år efter sin turbulenta sorti från regeringen, bland annat som medlem i partistyrelsen och ordförande i riksdagens finansutskott. 1992 lämnade hon dock det partipolitiska livet och blev generaldirektör för Arbetsmiljöinstitutet. 1995 utsågs hon att efterträda Hans Alfredson som VD för Stiftelsen Skansen, och på den vägen är det. I rubrikerna förekommer hon nästan inte alls längre. Det gör däremot hennes och Anders Lejons dotter Britta Lejon, föga framgångsrikt statsråd (demokratiminister) sedan 1998.

Anna-Greta Leijon var en tidstypisk vänsterpolitiker, prokommunistisk utrikespolitiskt och jämlikhetsfanatiker inrikespolitiskt. Hon drev på hårt för att tvinga ut alla kvinnor från hemmets vrå, något som i realiteten medförde att många barn lämnades utan kärleksfull tillsyn vilket har lett till katastrofala konsekvenser. ☹

Vilda Vänsterpartiet

Vänsterpartiet har en gedigen historia av nära kontakter med korrumpade diktatorer och massmördare. Partitidningen Ny Dag hyllade i april 1940 Adolf Hitlers resoluta motdrag mot Storbritanniens provokationer – det handlade om det nationalsocialistiska Tysklands ockupation av Norge. Senare partiledaren (partiledare 1964–1975) C H Hermansson höll ett tårdrypande minnestal på Medborgarhuset i Stockholm, där han 1953 hyllade den avlidne sovjetiske diktatorn Josef Stalin. Och Hermanssons efterträdare Lars Werner (partiledare 1975–1993), närmaste företrädare till Gudrun Schyman, skickade till exempel hyllningstelegram till Rumäniens diktator Nicolae Ceausescu bara några månader innan kommunismens fall och den nesliga domen mot och avrättningen av Ceausescu.

Idag försöker visserligen Vänsterpartiet inta en mer försiktig hållning till de sista resterna av en kommunism med maktresurser, som Nordkorea, Vietnam och Kina. Men Kuba tycks fortfarande tillhöra favoriterna. Vänsterpartister reser gärna dit och uttalar sig positivt om Castro.

Men Vänsterpartiet i Sverige är inte bara stöd för diktaturer, utan besitter också en rad dubbiösa personer på "gräsrotsnivå", som utgör partiorganisationens vardag. Partiet tycks ha en anmärkningsvärd förmåga att dra till sig existenser med en diskutabel bakgrund.

Iantivåldsorganisationen (!) Hasans vänner och hos Vänsterpartiet i Stockholmsförorten Hägersten fans en ung och aktiv medlem. Han var inneboende hos en kvinna och partikamrat, Gunilla, och blev oense med henne om hans myckna surfande på Internet och därav följande höga telefonräkningar. Gunilla mördades och rullades in i en matta som lades i ett källarförråd. Kroppen hittades först ett halvår senare. Mannen var aktiv partimedlem, men hade inga tunga förtroendeuppdrag.

Gangsterpartiet i Hälsingland

Annorlunda är det i Nordanstigs kommun i norra Hälsingland. Partiet gick 1998 till val på att kommunalrådet skulle få sänkt lön till 10.000 kronor i månaden och att kommunen inte skulle få betala några tjänsteresor utanför Nordanstigs kommun... Framgången för partiet blev formidabel och representationen mer än för-

dubblades, från tre till sju ledamöter i fullmäktige. Därmed blev de tidigare ensam styrande socialdemokraterna tvungna att förlita sig på andra partier för att få majoritet i fullmäktige. De valde inte oväntat Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Socialdemokraterna har dock dragit örnen åt sig efter den senaste tidens utveckling.

Två av Vänsterpartiets fullmäktigeledamöter är straffade, den ene för hembränning och den andre för tjuvjakt. Hembränning må ses som OK i Norrland och få Contra-läsare har säkert invändningar mot att entreprenörer bryter mot statens spritmonopol. Desto allvarligare invändningar må istället göras mot den som kränker annans egendom genom att jaga på fel mark.

En tredje fullmäktigeledamot misstänks för att ha misshandlat sin före detta hustru; utredning pågår. Att en fjärde har ägnat sig åt blottning är också föremål för polisutredning. En femte ledamot för Vänsterpartiet i Nordanstigs fullmäktige är sedan en tid misstänkt för att ha förskingrat 200.000 kronor från sin gamla mamma.

Vad de två resterande vänsterledamöterna i fullmäktige i Nordanstig har på sitt samvete, det vet vi inte idag.

Landstingsledamot försökte tända på kyrka i protest mot kristendomen

Om vi fortsätter norrut hamnar vi i Väster-

botten. En av partiets landstingsledamöter, Peter, blev ertappad med att försöka bränna ner Sjungande Dalens Kyrka i Skellefteå. Peter träffade på en fest en ung troende kvinna och råkade i en upphetsad diskussion med henne. Han hänvisar själv till grälet som förklaring till vad han gjorde senare på natten. Han tog sig till kyrkan, drog fram en soptunna och tände papper i tunnan. Sedan lutade han tunnan mot kyrkväggen. För att markera sin inställning till kristendomen tände han också på en Bibel som han lämnade under en parkbänk. Bänken blev brandskadad. Några personer i närheten uppmärksammade vad som pågick och ringde efter polis och brandkår, som räddade kyrkan. Peter greps 75 meter från platsen. Han åtalades senare för försök till mordbrand, men tingsrätten visade en mildhet som nog inte skådats om det varit nationalsocialister som försökt tända på en synagoga – även om de misslyckats. Rätten konstaterade att brandkåren inte analyserat tunnans innehåll tillräckligt för att fastställa om elden verkligen utgjort ett hot mot kyrkan. Det var visserligen fastlagt att Peter vid något tillfälle den aktuella kvällen haft för avsikt att bränna ner kyrkan, men däremot inte att elden verkligen kunnat spridas (elden stoppades ju av polis och brandkår). Peter menade att det var en "fyllegrej", men lämnade på eget initiativ landstinget som v-ledamot, men förekommer fortfarande ofta i olika partisammanhang i Skellefteå. Peter är en bit över 30 och tillhör därför inte dem som kan komma billigare undan genom att skylla på sin ungdom.

Ung Vänsters lokale ordförande skyldig till mordbrand, vapenstöld...

Det har dock andra vänsterpartister i Skellefteå lyckats med. Dåvarande ordföranden för Ung Vänster, Jenz, dömdes 1999 för olaga hot, grov stöld, bedrägeri, skadegörelse, mordbrand med mera till skyddstillsyn och fängelse i blygsamma två månader (straffet borde ha varit långt resonerar tingsrätten – minimistraffet för mord-

brand är två års fängelse, men Jenz fick nedsättning på grund av sin låga ålder och på grund av att han lovade bot och bättring). Att partikamraterna inte var helt glada i Jenz tilltag framgår av att en av målsägandena var partiet självt, som blivit bestulet på datorer, som Jenz tagit på partilokalen.

Listan på inbrott och stölder var lång och omfattar flera datorer, videokamera, bil, snöskoter, mobiltelefoner, en rad vapen, bankomat kort och pengar. Vid ett bostadsinbrott stal Jenz en jaktstudsare med kikarsikte och ett hagelgevär förutom musikinstrument, elektronisk utrustning och guld till ett värde av sammanlagt 57.000 kronor. Därefter tog Jenz familjens bil.

Vid ett inbrott i Skellefteå Bilskrots bara ett år gamla kontorsbyggnad, på jakt efter pengar, tände Jenz och hans bara 16-åriga kvinnliga medbrottsling på hela kontoret – enligt vad de i efterhand berättat för att undanröja flickans fingeravtryck. Hela byggnaden värd minst 300.000 kronor brann ner till grunden.

Jenz dömdes också för ett misslyckat försök till mordbrand. Jenz hade arbetat som croupier vid Etage i Skellefteå. Ägaren hade upptäckt att nettot de kvällar Jenz hade hand om rouletten var mycket lägre än andra kvällar. Han lyckades avslöja att Jenz lät en bekant få spelmarker – för att de sedan skulle dela på vinsten. Jenz fick sparken. Jenz ansåg att uppsägningen var obefogad och tillsammans med några vänner åkte han till sin gamle chefs bostad för att tända på. Han var berusad och berättade om sina planer för en bekant, som ringde och tipsade polisen anonymt. När Jenz och två kompisar anlände till byn utanför Byske, där förre chefen bodde, stod polisen och väntade. Under resan dit hade för övrigt en av medbrottslingarna ringt till polisen (!) och bett vakthavande polisman söka i telefonkatalogen efter den förre arbetsgivarens exakta adress. Med släckta billysen och en dunk bensin i baken blev de tre gripna av polisen. Det var dagen efter branden på Skellefteå Bilskrot.

I den mer politiskt orienterade verksamheten har Jenz och hans vänner klottrat ned en fastighet i centrala Skellefteå med en porrbutik som hyresgäst. Det dådet genomförde Jenz tillsammans med den kamrat från Vänsterpartiet, Mattias, som senare blev bestulen på en dator av Jenz. Mattias anmälde Jenz för olaga hot, sedan Jenz försökt sälja tillbaka datorn till Mattias för 6.000 kronor. När Mattias vägrade att

betala förklarade Jenz att det skulle gå illa för Mattias. Detta ledde till att Jenz blev dömd för olaga hot. Mattias, som var anställd av Vänsterpartiet i Skellefteå när han genomförde attentatet mot porrbutiken är idag ombudsman för Ung Vänster i ett annat län. Mattias dömdes till dagsböter för angreppet på porrbutiken. Det hjälpte inte att han för att leda misstankarna fel hade sprayat SSUs telefonnummer! Mattias hade innan händelsen utannonserat porrbutiken utsetts till nämndeman för Vänsterpartiet, men efter straffet var det inte längre aktuellt.

När Jenz och Mattias slog till mot porrbutiken höll Peter, han som åtalats för försök till kyrkobräddning, vakt. Alla tre greps. Peter arbetade vid den tiden som reporter på lokalradion, bara 50 meter från porrbutiken. Lokalradion hade länge försökt göra en intervju med porrbutikens ägare om alla attentaten, men han hade inte velat ge gärningsmännen den publicitet som det skulle innebära. När polisen gripit Peter blev dock lokalradion inbjuden! Men ingen reporter kom!

Porrbutiken har utsatts för så många attentat att den inte kan ha några fönster. Istället för glas finns kraftig plåt av rostfritt stål. Fastigheten ser snarare ut att ligga i krigets Beirut än i Skellefteå.

Skellefteås enda pälsbutik har utsatts för sabotage från djurrättsvänner och tvingats stänga. Ägaren grät sedan han straxt före pensioneringen sett sitt livsverk förstöras.

BOK-NYTT

Fagerberg

Sven Fagerberg är något för svenskt samhällsliv så ovanligt som en skönlitterär författare med borgerlig grundsyn. Hans verksamhetsradie har under senare år beskurits till följd av sjukdom, men med ett tjugotal boktitlar samt talrika essäer och artiklar sedan debuten med romanen *Höknatt* 1957 bakom sig, har han skrivit in sig i den svenska parnassens hävder. Hans verk tecknas med inkännande och varsam hand av stats- och litteraturvetaren Carl Johan Ljungberg i den behändiga volymen *Fagerberg. Sven Fagerberg som romanförfattare och polemiker* (1999).

Gruppledaren i Riksdagen dömd för sexuellt ofredande

Under 1996 dömdes dåvarande gruppledaren för vänsterpartiet i Riksdagen Björn Samuelsson till villkorlig dom och skadestånd för misshandel, sexuellt ofredande med mera, riktat mot en partikamrat som besökt honom i Riksdagen. Brottet ägde rum i det övernattningsrum som Samuelsson disponerade i Riksdagshuset. Han lämnade Riksdagen. Kvar sitter dock Gunilla Wahlén från Västernorrland, som dömdes för rattfylleri 1999. Och en annan v-ledamot som misstänks för att försörjt sina frysboxar och sin motorvärmare med ström som kopplats förbi elmätaren. Dock finns där ännu ingen lagakraftvunnen dom, Riksdagsmannen nekar till att ha gjort omkopplingen och skyller på den som ägde fastigheten före 1975.

När vänsterpartisten Göran Eurenus i Härryda blev avslöjad som skådespelare i porrfilmer blev det liv i Vänsterpartiet. Mannen tvingades inte bara lämna sitt uppdrag i kommunen, han utslöts till och med ur partiet. Eurenus hade inte gjort något brottsligt.

När Mattias blev dömd till dagsböter för skadegörelse, som han utfört tillsammans med partikamrater, kunde han dock få nytt jobb som ombudsman för Ung Vänster. Andra har behållit sina förtroendeuppdrag trots allvarlig brottslighet, medan Peter själv lämnade uppdraget i landstinget. Dock fortsätter han att vara en av de tongivande inom partiet lokalt och syns allt emellanåt representera partiet på debattsidan i lokaltidningen Norra Västerbotten.

Ljungberg, som har ett amerikanskt doktorat i statsvetenskap och tidvis har medarbetat i *Contra*, rekommenderar den intresserade att börja sitt studium av Fagerbergs författarskap med *Bronshästarna*, en essäsamling som publicerades 1973 och som belyser frihetens problem. Fagerberg hävdar här, utgående från bronshästarna vid Markusplatsen i Venedig, att människan ingenting förmår utan att inspireras av en gud. Därmed förstås inte nödvändigtvis den judeo-kristne guden – den entitet vi helt enkelt brukar kalla "Gud" – utan, med Ljungbergs ord, "...mer en okänd inspiratör med vilken de mänskliga krafterna i spänningsfylld dialog kan prä-

vas och utvecklas". Fagerberg ser på monoteismen med skepsis och befolkas gärna sina berättelser med gudaväsen från den grekiska Olympen, företrädesvis Pallas Athena och Artemis.

Sven Fagerberg debuterade med en modernistisk roman om personlig mognad, *Höknatt*. Proletärromanens gyllene tidsålder hade dragit förbi och lämnat fältet fritt för litterära experiment. Sven Fagerberg tillhörde, i likhet med författare som Lars Gyllensten och Lars Gustafsson, dem som tröttnat på arbetarromantik och ville i stället belysa den enskilda människans problematik visavi kollektiva/samhälleliga krav. Inte minst väljer Fagerberg utifrån sina egna erfarenheter från svensk företagsamhet att skriva om det moderna företagandets villkor. Debutboken får överlag positiv kritik och följs i början av 1960-talet upp med *Kostymbalen*, unik på så sätt att det är den första egentliga företagsromanen i svensk litteratur, kretsande kring exportföretaget MIGAS. Olof Lagercrantz tillhörde de recensenter som gav Fagerberg ampla lovord.

"I *Kostymbalen*", fastslår Ljungberg, "hyllas den fria företagsamheten som mentalt skapande och nyttig". Ett par år senare kommer Fagerberg ut med *Svärdfaktarna*, som också spelar på temat förnyelse: "Huvudpersonerna endera växer, eller misslyckas med utmaningen att växa, och stelnar". Den sistnämnda romanen tar upp japanska motiv.

En bakgrund till Sven Fagerbergs författarskap får läsaren i verket *Ljuset är vår farkost*, som kom ut 1989 när Fagerberg i stort hade inkatalogiserats som en "högerförfattare" med anknytning till Moderata samlingspartiet och en som ofta nämndes i samma andetag som Texas-professorn Lars Gustafsson. Fagerberg är emellertid

djupt kritisk till den typ av företagare som blott är intresserad av att tjäna så mycket pengar som möjligt och försummar kreativt nytänkande. Detta tema återkommer i ett par romaner från slutet av 1960-talet.

Carl Johan Ljungberg gör denna analys: "Fagerberg ter sig strängt avvisande gentemot de ägare som sviker. Han ogillar förvånande starkt att förmögenheter som skapats av skickliga entreprenörer får lämnas i arv. De som tar över dem, menar han, har sällan samma insikt i klok företagsledning. Den andra generationen är ofta sämre än den första, mer välanpassad och passiv i bästa fall, direkt hänsynslös och brottslig i värsta fall". En betydelsefull bakgrund till Fagerbergs inställning är hans egna upplevelser som yrkesverksam vid Electrolux på 50- och 60-talen. Själv hyllar han, understryker Ljungberg, den skapande människan. Inför "styrda och likformiga" verkar han "ofta rebellisk intill överkänslighet".

Ett verk där Fagerberg avlägsnar sig långt ifrån sin ämneskrets om företagandets villkor är romanen *Kassandra* (1976), som han skrev tillsammans med konsthistorikern Madeleine von Heland och där det anknytes till den klassiska antikens motivbilder med Homeros skildring *Iliaden*. *Kassandra* är dotter till den trojanske kungen Priamos

och invecklas i en myckenhet av emotionella, äktenskapliga och andra problem. Romanen speglar såväl manliga som kvinnliga problemkomplex och har många och subtila bottnar.

Fagerberg återkommer ständigt i sin produktion till skapandet och dess villkor. Författaren menar, till skillnad från andra som intresserat sig för saken, att det inte är nödvändigt för kreatören/nydanaren att helt bryta med det gamla och "börja på nytt". Tvärtom, framhåller Ljungberg: "Den verkligt nyskapande människan måste... vara fäst i en tid och en plats. Hon måste ta sin avstamp från det vana och kända. Liksom hantverkaren måste hon inrikta sig på en mindre del av verkligheten för att behärska och utveckla det".

En av Sven Fagerbergs mest omtalade böcker skrevs 1982 under påverkan av diskussionen om det socialdemokratiska initiativet till löntagarfonder. Boken fick titeln *Det blindas rike*. Författaren är starkt kritisk till löntagarfonderna, som han ser som ett misslyckat försök att blåsa liv i stelnade idéer. Dock är han inte heller odelat positiv till borgerlighetens kritik av löntagarfonderna, vilken han menar vara alltför snäv och teknisk.

Det är inte möjligt att i en relativt tunn bok som denna göra rättvisa åt Sven Fagerbergs mångfassetterade författarskap. Bara den originella *Resan till jorden*, skriven tillsammans med dottern Penny Fagerberg, är, för att ta ett exempel, värd en egen avhandling med dess tankegångar som inbegriper såväl filosofi och teknik som matematik och historik.

Ljungberg har emellertid skrivit en elegant och informativ bok vilken kan anbefallas för litteraturvetaren såväl som för den mer allmänt intresserade.

Tommy Hansson
Carl Johan Ljungberg: Fager-

berg. Sven Fagerberg som romanförfattare och polemiker. Timbro. 205 sidor.

En annorlunda bok om Raoul Wallenberg

"Raoul Wallenberg Hjälten som försvann" är en ny bok, efter många andra som beskriver samma historia.

Boken ser ut som en barn/ungdomsbok med tanke på omslaget och alla illustrationer. Den är på bara 94 sidor, tryckt med glesa rader och stora bokstäver. Den börjar med RWs barndom, utan pappa och med en dominerande farfar, som bestämde hans utbildning och hade stora planer för honom. Kort men intressant beskrivning av ungdomsåren och familjen. Farfar gick bort och planerna med honom. Ödet ville att han fick anställning hos en ungerskjude i Stockholm som var flykting. Denne man ägde ett mellaneuropeiskt handelsbolag och genom honom kom han i kontakt med amerikanerna och skickades till Budapest. RW tog uppdraget som en utmaning som han alltid hade längtat efter och kastade sig i arbetet med stor energi. Han kom med nya idéer och ryckte upp ambassaden i Budapest och blev snart en hjälte.

Boken beskriver händelserna i Budapest vilka utvecklades mycket fort, från juli 1944 till januari 1945, korrekt och bra.

RW räddade många människor, han undkom nazisterna men den ryska "befrielsearmén" fängslade honom och då fick han själv ingen hjälp. En lättläst bok som ger en kortfattad men innehållsrik beskrivning av hela tragedin.

Katarina

Dag Sebastian Ahlander: Raoul Wallenberg – Hjälten som försvann. Natur och Kultur.

När historien glömmer: Två böcker om folk mord

Kung Leopolds vålnad

Inte många stater är så förknippade med våld och skräckvåde som Kongo. Få boktitlar leder heller lika omedelbart som Joseph Conrads bok "Mörkrets hjärta" tankarna till ondskans svarta hål.

Vid förra sekelskiftet skrev Conrad sin bok om Kongo och elfenbensagenten Kurtz.

Hundra år senare är det väldiga landet i Afrikas mitt på samma sätt fortfarande sönderslitet av krig, katastrofer och folk mord.

Där härjar nu åtminstone 5-6 länders arméer och inhemska diktatorer avlöser varandra.

För lite mer än hundra år sedan hette härskaren kung Leopold II av Belgien.

Om hur Leopold II lyckades förvärva en egen privatkoloni som var 50 gånger större än Belgien har den brittiske journalisten och historikern Adam Hochschild skrivit en bok: Kung Leopolds vålnad.

Kung Leopold hade under 1800-talets sista decennier en fix idé att skaffa sig själv – och möjligen i andra hand Belgien – en koloni. Detta under en tid då det nästan för varje europeiskt land av någorlunda storlek var en prestigesak att skaffa sig kolonier. Bäst lyckades som bekant Storbritannien och Frankrike. Men också kung Leopold i det lilla Belgien lyckades mot alla odds och för sin privata del. Genom förslagenhet, fanatisk målmedvetenhet bottande i girighet, och det skall inte glömmas bort – charm och övertalningsförmåga lyckades han.

Den så kallade Kongofrist-

aten uppstod och godkändes av stormakterna. Allt skedde under humanitetens täckmantel. De infödda skulle räddas från slaveriet under egna hövdingar och från arabiska slavhandlare.

Kung Leopold var som sagt en skicklig lobbyist. En av hans främsta vapendragare var upptäcktsresanden och journalisten Henry Morton Stanley: "han som fann Livingstone".

Vem som i boken framstår som mest osympatisk av de båda är väl närmast en smakfråga.

Kung Leopold hade i vart fall större makt och därmed möjlighet bygga större likhögar.

Som en sentida kung Midas framträder Leopold II i boken. Kongos rikedomar använde han till att bygga palats åt sig och sina älskarinnor. Sin gemål och sina barn försköt han alltmedan han strävade efter att göra sina (legitima) barn arvlösa.

Adam Hochschilds bok bjuder, liksom en god kriminalroman, på en spännande skildring av våld och ond bråd död. Exploateringen av Kongofristaten ombesörjdes av Leopolds privatarmé, inhemska tjänstvigiga och tjänstemän i olika handelskompanier där han själv var huvudägare.

Djungeln krävde sin tribut och många européer (också svenskar var anställda) dog av tropiska sjukdomar, men genom plundringar och straffexpeditioner lyckades man underkva urinvánarna. Hur många kongoleser som dödades eller omkom till följd av umbäranden är självfallet oklart. Hochschild tror att siffran under en 2-3 decennier kan ha uppgått till bortåt 10 miljoner.

Först var det varor som elfenben som gav stora vinster, men senare – och framförallt – var det gummiträdet som skapade Leopold II:s fabulösa rikedomar.

Slavar, vars familjer tagits som gisslan, sändes in i jungeln, förpliktade att återvända med några kilo rågummi. De som misslyckades piskades ihjäl

eller fick sina händer eller fötter avhuggna (ett beteende som tyvärr känns igen från dagens inbördeskrig i Västafrika).

Bokens undertitel är "Om girighet, terror och hjältemod i det koloniala Afrika".

Visserligen var det på 1890-talet mycket långt till Afrika men en uppmärksam rederiagent i Antwerpen Edmund de Morel fick veta hur kung Leopold tjänade sin förmögenhet. Morel startade en kampanj som fick en världsomfattande omfattning, särskilt i kristna kretsar, och som kom att påverka den internationella opinionen. Man kommer lätt att tänka på nutida rörelser såsom Green Peace. I samarbetet med Morel deltog bland andra sir Roger Casement som på brittiske regeringens uppdrag arbetade med att utreda ryktena om slavstaten.

Casement har ju annars mest gått till historien som irländsk nationalist och hängdes 1916 av britterna efter det misslyckade irländska Påskupproret.

Till slut på sitt yttersta så tvingades Leopold att mot ett enormt vederlag överlåta sitt privatterritorium till Belgiska staten och kolonin Belgiska Kongo bildades 1910.

Man kan ha olika uppfattningar om kolonialismen som historisk företeelse och vilket inflytande som de före detta kolonierna har på dagens verklighet, inte minst i Afrika; de två motpolerna bland uppfattningarna är "utsugning" eller med Kiplings ord "the white man's burden". Epoken med Kongofristaten och kung Leopold II tillhör dock otvivelaktigt de mörkare kapitlerna i denna historia.

Adam Hochschilds bok är därför en viktig bok som för många fyller ett bortglömt och mörkt tomrum.

Per Ossmer

Adam Hochschild: Kung Leopolds Vålnad, Ordfront

Stalins hämd

Om ett folk mord 50 år senare handlar Niklas Sennertegs bok om röda arméns invasion i östra Tyskland i världskrigets slutskede. Titeln "Stalins hämd" säger vad det hela handlar om: folkfördrivning, massmord och massvåldtäkter. Nu är ju detta inte något nytt för den initierade, men den sovjetiska invasionen och dess konsekvenser, framförallt för civilbefolkningen, har länge varit ett tabubelagt ämne – förvånande nog också i Tyskland.

Därför är det värdefullt att journalisten vid Sveriges Radio, Niklas Sennerteg, skrivit om detta viktiga ämne.

Sennerteg beskriver i sin bok ramen för det militära skeendet som innebär att den tyska armén, som förde kriget på många frontavsnitt, inte klarade av anstormningen från öst.

Även om de ryska förlusterna, som så ofta under kriget, var större än de tyska, så spelade detta ingen roll – övermakten var för stor. Bland de tyska befälhavarna dyker en för nordbor bekant gestalt upp: Generallöjtnant Lothar Rendulic som bland annat förde befäl under kriget med finnarna i Lappmarken hösten 1944. En skicklig men hård för militär som efter kriget under några år satt fängslad för krigsförbrytelser på Balkan.

Röda armén crövrade till slut Ostpreussen med Königsberg, stormade genom Schlesien och däravande östra Tyskland och nådde fram till ett avsnitt cirka 10 mil från Berlin, där uppladdningen för den så kallade slutstriden började. Här slutar också boken.

Boken har sin tyngdpunkt i skildringar från den vanliga människans värld.

Sennerteg ser med journalistens ögon på hur sammanbrottet på fronten upplevdes av de civila som förlitat sig på den tyska propagandan och levtt ett

ganska vanligt krigstidsliv – besvärligt men uthärdligt. Först när de ryska stridsvagnarna plötsligt ryckte in i tyska städer förstod de vad det var fråga om – men då var det många gånger för sent. Ett skäl till okunskapen var att de nazistiska ledargarnityret i provinserna inte ville vidta några åtgärder för evakuering – detta kunde ju skapa defaitism.

Trots allt så klarade tysk militär och myndigheter av att evakuera de allra flesta. Storamiralen Dönitz väntade inte på Hitlers order utan satte in alla marina resurser för att skeppa över folk från tyska ostkusten. Visserligen torpederade ryska ubåtar överlastade passagerarfartyg och vid sådana tillfällen drunknade i den kalla Östersjön varje gång åtskilliga tusen människor – huvudsakligen barn och kvinnor. Men som helhet betraktat så var evakueringen lyckad och flera miljoner räddades.

Sennerteg har forskat i olika arkiv, framförallt tyska, och också talat med olika personer.

Deras vittnesmål är samstämmiga och återger detaljerat

ohyggliga upplevelser för många.

De finns också miljoner andra som var med, på den tiden barn och ungdom, och som fortfarande kan berätta om samma saker.

En som också var med vintern 1945 i Ostpreussen var författaren och artillerikaptenen i röda armén, Solsjenitzyn. I en av sina dikter har han skildrat en prickskjutning på flyende barn som han kom att bevittna. Som bekant fällde han olämpliga yttranden om Stalin, men hade turen undgå arkebusering och fördes istället till Gulag.

Men på något sätt blir det i längden, hur bra berättare Sennerteg än är, svårt att tillgodogöra sig alla berättelser om våldtäkter (två miljoner kvinnor våldtogs och många flera gånger) om avrättningar och om småbarn vars huvuden krossas mot husmurar.

Sennerteg är lite för mycket journalist och för lite historiker. Han lyckas inte helt förklara bakgrunden till de den sovjetiska arméns uppträdande; händelser som var inledningen till den största folkomflyttningen i

Europa i modern tid. I boken finns heller inte något avsnitt som blickar framåt till de skeenden som innebar att 10-tals miljoner under så kallad fredstid, det vill säga under åren 1945–47, från det finska Petsamo i norr, genom Öst- och Centraleuropa och ända ner i Bulgarien fördrevs från sina hem.

Själlv ser Sennerteg de ryska övergreppen under världskriget som en reaktion på motsvarande tyska övergrepp under krigets tidigare skeden. De ryska häjningarna fick också, enligt Sennerteg, en demoraliserande inverkan på den sovjetiska truppen och ledde till att offensiven stannade upp utanför Berlin.

Så enkel är nog inte förklaringen. Kampen stod mellan två totalitära stater, där den ena med västmakternas stöd till slut segrade.

Redan hösten 1939 när Sovjet i samarbete med Tyskland invaderade östra Polen så deporterades två miljoner polacker. Och för att enbart hålla oss till Polen så har vi något senare företeelser som mordet i Katynskogen att peka på.

Med andra ord så fanns i Sov-

jet en expansionistisk strävan.

Överenskommelsen i Jalta i januari 1945 där Sovjet och västmakterna drog upp planerna för

Europas delning och senare i juli 1945 Potsdamavtalet, släppte oförsiktigt den onda anden ur flaskan.

Resultatet av Jalta och Potsdam blev, kortsiktigt: en etnisk rensning, riktad mot många folk, men främst mot förlorarna, tyskarna, varav ytterligare några miljoner fick sätta livet till, långsiktigt: under nära 50 år ett sovjetiskt välde i Öst- och Mellaneuropa. Allt slutligen bekräftat och godtaget, också av Sverige, genom Helsingforsavtalet 1975.

Det är förmodligen för mycket begärt av Sennerteg att han i sin bok mera ingående skulle behandla alla dess frågor. Men det saknas försök till sådana perspektiv och analyser i hans annars engagerande bok.

Per Ossmer

Niclas Sennerteg: Stalins Hämd: Röda armén i Tyskland 1944-45

CONTRA

4 1976...

I Contra nummer 4 1976 fanns information om den planerade utgivningen av John Barrons bok "KGB – Sovjets hemliga agenter", den första boken som kom ut på Contra förlag. Boken, som uppmärksammades stort i bland annat Expressen, innehöll namnen på en rad KGB-agenter verk-samma i Sverige. Namnen fanns även i tidskriften. Författaren John Barron berättade hur arbetet med boken gått till. Boken var en världssensation och gavs i hela Västvärlden ut av de största förlagen. Inget av de svenska förla-

gen vågade sig dock på detta säkra kort och därmed var grunden lagd till Contra förlag. Länsåklagaren i Blekinge, Klas Lithner (som avled sommaren 2001) skrev en kritisk granskning av tillämpningen av lagen om kommunal rösträtt för utländska medborgare. Även fängelsekunder och personer som var dömda till utvisning fick enligt Lithner rösträtt genom den då alldeles nya lagen. Contra kunde också berätta om fyra namngivna nationalsocialistiska samarbetsmän som hade

inflytelserika poster i det tjeckoslovakiska kommunistpartiet – inklusive dåvarande partichefen Gustav Husak, som under Andra världskriget grundat en stödfond för tjeckoslovakiska nationalsocialistiska organisationer. Lyubomyr Starosolsky och Roman Kolopach (17 respektive 18 år gamla) dömdes till två respektive tre års läger för att de hissade den blågula ukrainska flaggan i närheten av Lvov i västra Ukraina. Idag vajar den flaggan på alla officiella flaggstänger i Ukraina.

...för tjugofem år sedan